

قانون اساسی جمهوری اسلامی

افغانستان

دوره ریاست جمهوری جلالتمآب حامد کرزی
(۶ دلو ۱۳۸۲ شمسی)

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد(ص)
وعلى آله واصحابه اجمعين.

سريزه: ۵:

مور د افغانستان خلكو:

■ د لوي خداي (ج) پر سپيڅلي ذات
په ټينگ ايمان ، د حق تعالي په
مشيت پر توكل او د اسلام په
سپيڅلي دين پر اعتقاد ؛

■ د تيرو بې عدالتيو او ناخوالو
په درك او زموږ پر هېواد راغليو
بې شميره مصيبتونو ته په
پاملرنه ؛

■ د افغانستان د ټولو خلكو د
سربښندنو، تاريخي مبارزو، جهاد او
بر حق مقاومت د ستايلو او د وطن د
آزادۍ د لارې د شهيدانو لوړ مقام
ته په ارزښت وركولو؛

■ په دې درك سره چې واحد او يو
موتی افغانستان ددې خاورې په ټولو

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيد الانبياء والمرسلين محمد(ص)
وعلى آله واصحابه اجمعين.

مقدمه:

ما مردم افغانستان:

■ با ايمان راسخ به ذات پاک
خداوند (ج) و توکل به مشيت
حق تعالی و اعتقاد به دين
مقدس اسلام ؛

■ با درك بی عدالتی ها و
نابسامانی های گذشته و مصایب بی
شماری که برکشور ما وارد آمده
است؛

■ با تقدیر از فداکاری ها، مبارزات
تاریخی، جهاد و مقاومت بر حق
تمام مردم افغانستان و ارج گذاری
به مقام والای شهدای راه
آزادی کشور؛

■ با درك این که افغانستان واحد
و یکپارچه به همه اقوام و مردم این

قومونو او خلکو اړه لري؛

سرزمین تعلق دارد؛

■ د ملگرو ملتو د منشور په رعایت او د بشر د حقوقو نړیوالې اعلامیې ته په درناوي؛

■ با رعایت منشور ملل متحد و با احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر؛

■ د ملي وحدت د ټینګښت او د هېواد داستقلال، ملي حاکمیت او زمکنۍ بشپړتیا د ساتنې په منظور؛

■ به منظور تحکیم وحدت ملی و حراست از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور؛

■ د خلکو پر اراده او د موکراسۍ ولاړ نظام د تأسیس لپاره؛

■ به منظور تأسیس نظام متکی بر اراده مردم و دموکراسۍ؛

■ له ظلم، استبداد، تبعیض او تاوتریخوالي پاکې، پرقانونیت، اجتماعي عدالت، د انساني حقوقو او کرامت پر خوندي تا به ولاړي مدني ټولني د جوړولو او دخلکو د اساسي حقوقو او آزاديو د تامين په منظور؛

■ به منظور ایجاد جامعه مدنی عاری از ظلم، استبداد، تبعیض و خشونت و مبتنی بر قانونمندی، عدالت اجتماعی، حفظ کرامت و حقوق انسانی و تأمین آزادی ها و حقوق اساسی مردم؛

■ د هېواد د سیاسي، اجتماعي، اقتصادي او دفاعي بنسټونو د پیاوړي کولو لپاره؛

■ به منظور تقویت بنیادهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و دفاعی کشور؛

■ ددې خاورې ټولو او سیدونکیو ته د یو هوسا ژوندانه او د ژوند د سالم

■ به منظور تأمین زندگی مرفه و محیط زیست سالم برای همه

چاپیریال د تأمین په منظور؛

ساکنان این سرزمین؛

■ او بالاخره په نړیواله کورنۍ کې د افغانستان لپاره د وړ ځای د تثبیت په منظور؛

■ و سرانجام، به منظور تثبیت جایگاه شایسته افغانستان در خانواده بین المللی؛

د هېواد تاریخي، فرهنگي او ټولنيزو واقعیتونو او د زمان له غوښتنو سره سم مو دغه اساسي قانون د خپلو استازيو له لارې د يو زرو دري سوه دوه اتيا يم لمريز هجري کال د مرغومي د مياشتې په څوارلسمه نېټه د کابل په ښار کې تصویب کړ.

این قانون اساسی را مطابق به واقعیت های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی کشور و مقتضیات عصر، از طریق نمایندگان منتخب خود درلویه جرگه مؤرخ چهاردهم جدی سال یک هزار و سه صد و هشتاد و دو هجری شمسی در شهر کابل تصویب کردیم.

فهرست

فهرست

سريزه:

مقدمه:

لومړي فصل: دولت.

فصل اول: دولت.

دويم فصل: د اتباعو اساسي

فصل دوم: حقوق اساسی و

حقوق او وجايب.

وجايب اتباع.

دريم فصل: جمهور رئيس.

فصل سوم: رئيس جمهور.

خلورم فصل: حكومت.

فصل چهارم: حكومت.

پنځم فصل: ملي شوري.

فصل پنجم: شورای ملی.

شپږم فصل: لويه جرگه.

فصل ششم: لویه جرگه.

اووم فصل: قضاء.

فصل هفتم: قضاء.

اتم فصل: اداره.

فصل هشتم: اداره.

نهم فصل: د اضطرار حالت.

فصل نهم: حالت اضطرار.

لسم فصل: تعديل.

فصل دهم: تعديل.

يوولسم فصل: متفرقه حكمونه.

فصل يازدهم: احكام متفرقه.

دوولسم فصل: انتقالي حكمونه.

فصل دوازدهم: احكام انتقالی.

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

د افغانستان

فرمان

د اساسي قانون د توشیح په باب

رئيس دولت انتقالی اسلامي

د افغانستان د انتقالی اسلامي

افغانستان در مورد توشیح قانون

دولت د رئيس فرمان

اساسی افغانستان

ګڼه: (۱۰۳)

شماره: (۱۰۳)

نیټه: ۱۳۸۲/۱۱/۶

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۱/۶

د لوي خدای په نامه او د افغانستان
د نجیبو خلکو د نیکمرغۍ په هیله ،
نوی اساسي قانون چې د ۱۳۸۲
هجري لمريز کال د ليندۍ له ۲۲
څخه د مرغومي تر ۱۴ نیټې پورې
په کابل ښار کې د جوړې شوي لويې
جرګې لخوا په ۱۲ فصلونو ۱۶۲
مادو کې د رأیو په اتفاق تصویب
شو، توشیح او انفاذ یې اعلاموم.

بنام خداوند بزرگ و به آرزوی
سعادت مردم نجیب و صلح دوست
افغانستان، قانون اساسی جدید را
که توسط لویه جرگه تاریخی ۲۲
قوس الی ۱۴ جدی ۱۳۸۲ هجری
شمسی، منعقدۀ شهر کابل در ۱۲
فصل و ۱۶۲ ماده به اتفاق آراء
تصویب گردید، توشیح و انفاذ
آنها اعلام می دارم.

د متعال خدای له دربار څخه هیله
کوم تر څو دغه اساسي قانون د
اسلام د مبین دین د حکمونو په
رعایت سره دملي یووالي د ټینګښت،
د دموکراسۍ د هدفونو د
تحقق د مدني ټولني د جوړولو ، د

از بارگاه خدای خدایند
متعال استدعا دارم تا این قانون
اساسی با رعایت احکام دین مبین
اسلام، تحکیم وحدت ملی، تحقق
اهداف دموکراسی، اعمار جامعه
مدنی، رفاه همگانی اقتصادی،

اجتماعی، سیاسی و فرهنگی،
مشعل راه دولت و مردم کشور
گردیده، صلح، برابری
و برادری را بین ملت
افغانستان تـأمین
نماید.

و من الله توفیق

حامد کرزی

رئیس دولت انتقالی اسلامی

افغانستان

۶ / دلو / ۱۳۸۲ هجری شمسی

شهر کابل

ټولنيزې اقتصادي ، اجتماعي ،
سياسي او فرهنگي سوکالي ، د
دولت او دهبواد د خلکو د لارې
ډيوه شي ، سوله ، برابري او ورورولي
د افغانستان د ملت ترمنځ تـأمین
کړي.

و من الله توفیق

حامد کرزی

د افغانستان د انتقالی اسلامی

دولت رئیس

۶ / سلواغه / ۱۳۸۲ هجری

شمسی د کابل ښار

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی فصل

فصل اول

دولت

دولت

لومړۍ ماده:

ماده اول:

افغانستان، خپلواک، واحد، او نه بیلیدونکی اسلامي جمهوري دولت دی.

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

دویمه ماده:

ماده دوم:

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دین، د اسلام سپېڅلی دین دی.

دین دولت جمهوري اسلامي افغانستان، دین مقدس اسلام است.

د نورو ادیانو پیروان د خپل دین په پیروۍ او د خپلو دیني مراسمو په اجرا کې د قانون د حکمونو په حدودو کې آزاد دي.

پیروان سایر ادیان در پیروی از دین و اجرای مراسم دیني شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

درېیمه ماده:

ماده سوم:

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي کولای چې د اسلام د سپېڅلي دین د معتقداتو او احکامو مخالف وي.

در افغانستان هیچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد.

څلورمه ماده:

ماده چهارم:

په افغانستان کې ملي حاکمیت په ملت پورې اړه لري چې په مستقیم

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور

ډول يې په خپله يايې د خپلو استازيو له لارې عملي کوي.

د افغانستان ملت عبارت دي له هغو ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعیت ولري.

د افغانستان ملت له پښتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوڅ، پشه یی، نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش، گوجر، براهوي او نورو قومونو څخه جوړ دی.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر فرد اطلاق کیږي.

د ملت هیڅ یو فرد د افغانستان له تابعیت څخه نه محرومیږي.

په تابعیت او پناه ورکولو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظیمیږي.

پنځمه ماده:

ددې اساسي قانون او نورو قوانینو د حکمونو تطبیق، له استقلال، ملي واکمنۍ او زمکني بشپړتیا څخه دفاع

مستقیم یا توسط نمایندگان خود آن را اعمال می کند.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت افغانستان را دارا باشند.

ملت افغانستان متشکل از اقوام پښتون، تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه یی، نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش، گوجر، براهوی و سایر اقوام می باشد.

بر هر فرد از افراد ملت افغانستان کلمه افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت افغانستان محروم نمی گردد.

امور مربوط به تابعیت و پناهندگی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجم:

تطبیق احکام این قانون اساسی و سایر قوانین، دفاع از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی و

تأمین امنیت و قابلیت دفاعی
کشور از وظایف اساسی
دولت می باشد.

ماده ششم:

دولت به ایجاد یک جامعه مرفه و
مترقی بر اساس عدالت اجتماعی،
حفظ کرامت انسانی، حمایت
حقوق بشر، تحقق دموکراسی،
تأمین وحدت ملی، برابری
بین همه اقوام و قبایل
و انکشاف متوازن در همه مناطق
کشور مکلف می باشد.

ماده هفتم:

دولت منشور ملل متحد، معاهدات
بین الدول، میثاق های بین المللی
که افغانستان به آن ملحق شده است
و اعلامیه جهانی حقوق بشر را
رعایت می کند.

دولت از هر نوع اعمال تروریستی،
زرع و قاچاق مواد مخدر و تولید و
استعمال مسکرات جلوگیری می کند.

او د هېواد د امنیت او دفاعي قابلیت
تأمین، د دولت له اساسي وظایفو
خنځه دي.

شپږمه ماده:

دولت، د انساني کرامت په ساتلو،
بشري حقوقو د ملاتړ، د دموکراسۍ
د تحقق، ملي وحدت د تأمین، د ټولو
قومونو او قبایلو ترمنځ د برابری او د
هېواد په ټولو سیمو کې د متوازنې
پراختیا او ټولنیز عدالت پر بنسټ
دیوې هوسا او پرمختللي ټولني په
جوړولو مکلف دی.

اوومه ماده:

دولت د ملګرو ملتونو د منشور، د
بین الدول معاهدو، د نړیوالو میثاقونو
چې افغانستان له هغو سره تړاو لري
او د بشري حقوقو د نړیوالې اعلامیې
رعایت کوي.

دولت دهر راز تروریستي اعمالو، دمخدره
موادو د کولو او قاچاق اود مسکراتو
د تولید او استعمال مخنیوی کوي.

اټمه ماده:

دولت د هېواد خارجي سياست دخپلواکي، ملي گټو او زمکنسي بشپړتيا په ساتلو، نه مداخلې بنسټه گاونډيتوب، متقابل احترام او د حقوقو د برابرۍ پر بنسټ تنظيموي .

نهمه ماده:

کانونه او نورې تر زمکې لاندي زيرمې او لرغونې آثار د دولت ملکيت دي.

د دولت د ملکيتونو ساتنه او اداره او له طبيعي زيرمو او نورو عامه ملکيتونو څخه د سمې استفادي ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي.

لسمه ماده :

دولت، خصوصي پانگې اچونې او خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د نظام پر بنسټ دقانون له حکمونو سره سم هڅوي، ملاتړي کوي او مصنويت يې تضمينوي.

ماده هشتم:

دولت سياست خارجي کشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملی و تمامیت ارضی و عدم مداخله، حسن همجواری، احترام متقابل و تساوی حقوق تنظیم می نماید.

ماده نهم:

معادن و سایر منابع زیر زمینی و آثار باستانی ملکیت دولت می باشند.

حفاظت و اداره املاک دولت و طرز استفاده درست از منابع طبیعی و سایر املاک عامه توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده دهم:

دولت، سرمایه گذاری ها و تشبثات خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد بازار، مطابق به احکام قانون، تشویق، حمایت و مصنویت آن ها را تضمین می نماید.

یوولسمه ماده

په کورنۍ او بهرنۍ سوداګرۍ پورې تړلې چارې، د هېواد له اقتصادي غوښتنو او دخلکو له ګټو سره سمې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

دولسمه ماده

د افغانستان بانک، د دولت مرکزي او مستقل بانک دی.

د پیسو نشرول، د هېواد د پولې سیاست طرح او تطبیق، د قانون له حکمونو سره سم د مرکزي بانک صلاحیت دی.

مرکزي بانک د پیسو د چاپ په برخه کې د ولسي جرګې له اقتصادي کمیسیون سره مشوره کوي.

ددې بانک تشکیل او د کار ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي.

دیارلسمه ماده

دولت د صنایعو د پراختیا، د تولید د ودې او د خلکو د ژوند د سطحې د لوړتیا او د کسبګرو د فعالیتونو د

ماده یازدهم

امور مربوط به تجارت داخلی و خارجی، مطابق به ایجابات اقتصادی کشور و مصالح مردم، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده دوازدهم

د افغانستان بانک، بانک مرکزی دولت و مستقل می باشد.

نشر پول و طرح و تطبیق سیاست پولی کشور، مطابق به احکام قانون، از صلاحیت بانک مرکزی می باشد.

بانک مرکزی در مورد چاپ پول با کمیسیون اقتصادی ولسي جرګه مشوره می نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این بانک توسط قانون تنظیم می شود.

ماده سیزدهم

دولت برای انکشاف صنایع، رشد تولید، ارتقای سطح زندگی مردم و حمایت از فعالیت های پیشه وران،

ملائې لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

خوار لسمه ماده

دولت د کرنې او مالدارۍ د پراختیا، د بزگرانو او مالدارانو د اقتصادي ټولنیزو او د ژوند د شرایطو د ښه کولو او د کوچیانو د میشتولو او د دوې د ژوند د سمون لپاره د دولت د مالي توان په حدودو کې اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او د عامه ملکیتونو د وېش لپاره، د قانون له حکمونو سره سم او د مالي امکاناتو په حدود وکې لازم تدبیره ونیسي.

پنځلسمه ماده

دولت مکلف دي چې د ځنگلونو او د چاپیریال د خوندي کولو او ښه والي لپاره لازم تدبیره ونیسي.

پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

ماده چهاردهم

دولت برای انکشاف زراعت و مالدارۍ، بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی و معیشتی دهقانان و مالداران و اسکان و بهبود زندگی کوچیان، در حدود بنیه مالی دولت، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

دولت به منظور تهیه مسکن و توزیع ملکیت های عامه برای اتباع مستحق، مطابق به احکام قانون و در حدود امکانات مالی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پانزدهم

دولت مکلف است در مورد حفظ و بهبود جنگلات و محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

شپاړسمه ماده

د پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه يي، نورستاني، پاميري او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبې دي.

په هغو سيمو کې چې د خلکو اکثريت له ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه يي، نورستاني او يا پاميري ژبو څخه پر يوې خبرې کوي له پښتو او دري سربره هغه ژبه دريمه رسمي ژبه ده، د تطبيق ډول يې د قانون له ليارې تنظيميږي.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پياوړتيا او پراختيا لپاره اغيزمن پروگرامونه طرح او تطبيقوي.

په هېواد کې د مطبوعاتو، راډيو او تلويزيون خپرونې د هېواد پر ټولو مروجو ژبو آزادي دي.

په هېواد کې موجود ملي، علمي او اداري مصطلحات ساتل کيږي.

ماده شانزدهم

از جمله زبانهای پشتو، دری، ازبکی، ترکمنی، بلوچی، پشه یی، نورستانی، پامیری و سایر زبانهای رایج در کشور، پشتو و دری زبانهای رسمی دولت می باشند.

در مناطقی که اکثریت مردم به یکی از زبانهای ازبکی، ترکمنی، پشه یی، نورستانی، بلوچی و یا پامیری تکلم می نمایند آن زبان علاوه بر پشتو و دری به حیث زبان سوم رسمی می باشد ونحوه تطبیق آن توسط قانون تنظیم می گردد.

دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرام های مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبان های رایج در کشور آزاد می باشد.

مصطلحات علمی و اداری ملی موجود در کشور حفظ می گردد.

اوه لسمه ماده

دولت په بیلابیلو سطحو کې د معارف د ودې او د دیني زده کړو د پراختیا، د جوماتونو، مدرسو او دیني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظیم لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

اتلسمه ماده

د هېواد د تقویم مبدأ د پیغمبر اکرم (ص) پر هجرت ولاړ دی.

د دولتي ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

د جمعې ورځې، د اسد ۲۸ او د ثور ۸ عمومي رخصتی دي، نورې رخصتی د قانون له ليارې تنظیمېږي.

نولسمه ماده

د افغانستان بیرغ له: دریو تور، سور او زرغون رنگه ټوټو څخه جوړ دی. درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کین نه ښي لور ته په عمودي ډول سره پرتې وي او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نیمایي دی چې په منځ

ماده هفدهم

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح، انکشاف تعلیمات دیني، تنظیم و بهبود وضع مساجد، مدارس و مراکز دیني تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده هجدهم

مبدأ تقویم کشور بر هجرت پیغمبر اکرم (ص) استوار است.

مبنای کار ادارات دولتی تقویم هجری شمسی می باشد.

روزهای جمعه، ۲۸ اسد و ۸ ثور تعطیل عمومی است. سایر رخصتی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده نوزدهم

بیرق افغانستان مرکب است از: سه قطعه با رنگ های سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی، به اندازه های مساوی، از چپ به راست، درکنار هم واقع شده، عرض هر رنگ برابر نصف طول آن

است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک لا اله الا الله محمد رسول الله و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه افغانستان، جا داشته و از دو طرف با خوشه های گندم احاطه شده است.

طرز استفاده از بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده بیستم

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو و با ذکر الله اکبر و نام اقوام افغانستان می باشد.

کپی بی افغانستان ملی نبنان خای پر خای شوی دی.

د افغانستان د دولت ملي نبنان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی چې په دوو څنډو کې يې دوه بيرغونه او د منځ په برنۍ برخه کې يې د لا اله الا الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لمر وړانگې او په لاندنۍ برخه کې يې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاريخ او د افغانستان کلمه راغلې چې له دوو خواوو دغمو وږي پورې راگرځول شوي دي.

له بيرغ او ملي نبنان څخه د استفادې څرنگوالي د قانون له ليارې تنظيميږي.

شلمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی، الله اکبر او د افغانستان د قومونو نومونه به پکې راځي.

یوویستمه ماده

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

ماده بیست و یکم

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

دوه یم فصل

د اتباعو اساسی حقوق او

وجایب

دوه ویستمه ماده

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعیض او امتیاز منع دی.

د افغانستان اتباع ښځې او نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وجایب لري.

در ویستمه ماده

ژوند د خدای (ج) بخښنه او دانسان طبیعي حق دی، هیڅوک له قانوني مجوزه پرته له دې حقه یې برخې کېدای نشي.

څلویستمه ماده

آزادي د انسان طبیعي حق دی. دا حق د نورو له آزادی او له عامه مصالحو پرته چې د قانون له ليارې

فصل دوم

حقوق اساسی و وجایب

اتباع

ماده بیست و دوم

هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع افغانستان ممنوع است.

اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در برابر قانون دارای حقوق و وجایب مساوی می باشند.

ماده بیست و سوم

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی از این حق محروم نمی گردد.

ماده بیست و چهارم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظیم

تنظیمېږي حدودنه لري.	می گردد، حدودی ندارد.
د انسان آزادي او کرامت له تېري خوندي دی.	آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است.
دولت د انسان د آزادی او کرامت په ساتنه او درناوي مکلف دی.	دولت به احترام و حمایت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد.
پنځه ویشتمه ماده	ماده بیست و پنجم
د ذمی برائت اصلي حالت دی.	برائت ذمه حالت اصلی است.
ترهغې چې د باصلاحیته محکمې په قطعي حکم متهم محکوم علیه ثابت نه شي، بې گناه گنل کېږي.	متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم علیه قرار نگیرد، بی گناه شناخته می شود.
شپږ ویشتمه ماده	ماده بیست و ششم
جرم یو شخصي عمل دی.	جرم یک عمل شخصی است.
د متهم تعقیبول، نیول یا توقیفول او پر هغه باندي د جزاء تطبیق بل هیچاته سرایت نه کوي.	تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق جزا بر او به شخص دیگری سرایت نمی کند.
اوه ویشتمه ماده	ماده بیست و هفتم
هیڅ یو عمل جرم نه گنل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب د مخه نافذ شوی وي.	هیچ عملی جرم شمردنه نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.
هیڅوک د قانون له حکمونو پرته	هیچ شخص را نمی توان تعقیب،

تعقیبیدای، نیول کیدای او یا توقیفیدای نه شي.

گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچاته سزا نشي ورکول کیدای مگر، د با صلاحیته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ فعل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ویستمه ماده

ماده بیست و هشتم

د افغانستان هیڅ یو تبعه په جرم باندې د متهم کیدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو بین الدول تړونونو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیڅ افغان د تابعیت په سلېدو او په افغانستان کې دننه یا بهر په شپړل کېدو نه محکومېږي.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

نهه ویستمه ماده

ماده بیست و نهم

د انسان تعذیب منع دی.

تعذیب انسان ممنوع است.

هیڅوک نه شي کولای چې له بل شخص څخه حتی د حقایقو د ترلاسه

هیچ شخص نمی تواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص

دیگر، اگرچه تحت تعقیب،
گرفتاری یا توقیف و یا
محکوم به جزا باشد،
به تعذیب او اقدام کند یا
امر ورکړي.

د تعیین جزایی که مخالف کرامت
انسانی باشد، ممنوع است.

ماده سی ام

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم
یا شخص دیگری به وسیله اکراه به
دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اقرار به جرم عبارت است از
اعتراف متهم با رضایت کامل
و در حالت صحت عقل، در حضور
محکمه با صلاحیت.

ماده سی و یکم

هر شخص می تواند برای دفع
اتهام به مجرد گرفتاری
و یا برای اثبات حق خود،
وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق دارد به مجرد گرفتاری، از

کولو لپاره که څه هم تر تعقیب،
نیونې یا توقیف لاندې وي او یا په
جزا محکوم وي، د هغه د تعذیب
لپاره اقدام وکړي یا یې د تعذیب
امر ورکړي.

د انساني کرامت مخالفې جزاء
ټاکل منع دي.

دېرشمه ماده

له متهم یا بل شخص څخه په زور تر
لاسه شوې څرگندونې، اقرار یا
شهادت اعتبار نه لري.

په جرم اقرار د متهم هغه اعتراف ته
وایي چې په بشپړه خوښه او د عقلي
روغتیا په حالت کې یې د با صلاحیته
محکمې په وړاندې کړی وي.

یو دېرشمه ماده

هر څوک کولای شي چې له نیول
کېدو سره سم له ځانه د اتهام دلیری
کولو او یا د حق د ثابتولو لپاره
مدافع وکیل و ټاکي.

متهم حق لري چې له نیولو سره سم

اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعادى که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد.

دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

محرمیت مکالمات، مراسلات و مخبرات بین متهم و وکیل آن، از هر نوع تعرض مصون می باشد.

وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و دوم

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی وی نمی شود. طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و سوم

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او د هغې مودې دننه چې قانون یې ټاکي، محکمه کې حاضر شي.

دولت په جنایې پېښو کې د بېوزلي متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي.

د متهم او د هغه د وکیل تر منځ مکالمات، مراسلات او مخبرات له هر ډول تعرض څخه خوندي دي.

د مدافع وکیلانو وظایف او واکونه د قانون له لپارې تنظیمېږي.

دوه دېرشمه ماده

پور د پوروړي د آزادی د سلبیدو یا محدودېدو سبب کېدای نشي.

د پور د بیرته اخیستلو لارې چارې او وسایل د قانون له لپارې تنظیمېږي.

دري دېر شمه ماده

د افغانستان اتباع د انتخابولو او د انتخابېدلو حق لري.

له دې حق څخه دگټي اخیستو شرایط اولارې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

څلور دېرشمه ماده

د بیان آزادي له تیري
څخه خوندي ده.

هر افغان حق لري چې خپل فکر د
وینا، لیکنې، انځور او یا نورو وسیلو
له لارې، په دې اساسي قانون کې د
راغلو حکمونو په رعایت،
څرگند کړي.

هر افغان حق لري د قانون له
حکمونو سره سم مطالب، بې له دې
چې هغه مخکې له مخکې دولتي
مقامونو ته وښيي، خپاره او
نشر کړي.

د مطبعو، راډیو او تلویزیون، د
مطبوعاتو دخپرولو او د جمعي ارتباط
په نورو وسایلو پورې مربوط حکمونه
د قانون له ليارې تنظیمېږي.

پنځه دېرشمه ماده:

د افغانستان اتباع حق لري چې د
خپلو مادي او یا معنوي غوښتنو د
تأمین لپاره، د قانون له حکمونو سره
سم، ټولني جوړې کړي.

ماده سی و چهارم

آزادی بیان از تعرض
مصون است.

هر افغان حق دارد فکر خود را به
وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا
وسایل دیگر، با رعایت احکام
مندرج این قانون اساسی
اظهار نماید.

هر افغان حق دارد مطابق به
احکام قانون، به طبع و نشر
مطالب، بدون ارائه قبلی
آن به مقامات دولتی،
بپردازد.

احکام مربوط به مطابع، رادیو و
تلویزیون، نشر مطبوعات و سایر
وسایل ارتباط جمعی توسط
قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و پنجم:

اتباع افغانستان حق دارند به منظور
تأمین مقاصد مادی و یا معنوی،
مطابق به احکام قانون، جمعیت ها
تأسیس نمایند.

- د افغانستان اتباع حق لري د قانون له حکمونو سره سم، سیاسي ګوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:
- ۱- د ګوند مرانامه او اساسنامه د اسلام د سپېڅلي دین د احکامو او په دې اساسي قانون کې د راغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي؛
 - ۲- د ګوند تشکیلات او مالي منابع څرګند وي؛
 - ۳- نظامي او نظامي ډوله تشکیلات او هدفونه ونه لري؛
 - ۴- له بهرنیو سیاسي ګوندونو یا نورو بهرنیو منابعو سره تړلي نه وي؛
- د قوم، سیمې، ژبې او فقهي مذهب پر بنسټ د ګوند جوړول او فعالیت کول، جواز نه لري.
- هغه جمعیت او ګوند چې د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي د قانوني موجباتو او باصلاحیتې محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.
- شپږ دېرشمه ماده
- د افغانستان اتباع حق لري چې د روا
- اتباع افغانستان حق دارند، مطابق به احکام قانون، احزاب سیاسی تشکیل دهند، مشروط بر اینکه:
- ۱- مرانامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دین مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد؛
 - ۲- تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد؛
 - ۳- اهداف و تشکیلات نظامی و شبه نظامی نداشته باشد؛
 - ۴- وابسته به حزب سیاسی و یا دیگر منابع خارجی نباشد؛
- تاسیس و فعالیت حزب بر مبنای قومیت، سمت، زبان و مذهب فقهي جواز ندارد.
- جمعیت و حزبی که مطابق به احکام قانون تشکیل می شود ، بدون موجبات قانونی و حکم محکمۀ با صلاحیت منحل نمی شود.
- ماده سی و ششم
- اتباع افغانستان حق دارند برای

تأمین مقاصد جایز و صلح آمیز، بدون حمل سلاح، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمایند.

ماده سی و هفتم

آزادی و محرمیت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیله تیلیفون، تلگراف و وسایل دیگر، از تعرض مصون است.

دولت حق تفتیش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد، مگر مطابق به احکام قانون.

ماده سی و هشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است. هیچ شخص، به شمول دولت، نمی تواند بدون اجازه ساکن یا قرار محکمه با صلاحیت و به غیر از حالات و طرزی که در قانون تصریح شده است، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش نماید.

در مورد جرم مشهود، مامور مسئول

او سوله ییزو غوښتنو د تأمین لپاره له قانون سره سم بې وسلې غونډې او مظاهرې وکړي.

اوه دېرشمه ماده

د اشخاصو د مخابراتې او لیکونو آزادي او محرمیت که په لیکلي ډول وي یا د تیلیفون او تلگراف یا نورو وسیلو له لارې، له تېری څخه خوندي دي.

دولت د اشخاصو د مخابرو او لیکونو د پلټنې حق نه لري، مگر د قانون له حکمونو سره سم.

اته دېرشمه ماده

د شخص استوګنځی له تېری څخه خوندي دي. هېڅوک د دولت په ګډون نشي کولای د استوګن له اجازي یا د واکمنې محکمې له قرار پرته او بې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښوول شوي، د چا کور ته ورننوزي یا بې وپلټي.

د څرګند جرم په مورد کې مسئول

می تواند بدون اجازه قبلی محکمه، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش، در خلال مدتی که قانون تعیین می کند قرار محکمه را حاصل نماید.

ماده سی ونهم

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نماید و مسکن اختیار کند، مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند.

دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمایت می نماید.

ماده چهلیم

ملکیت از تعرض مصون است.

هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود، مگر در حدود احکام قانون.

مامور کولای شی د محکمې له مخکینې اجازې پرته د شخص کورته ورننوزي یا هغه وپلټي. نوموړي مامور مکلف دي کور ته له ننوتو یا پلټنې وروسته، په هغه موده کې چې قانون یې ټاکي د محکمې قرار ترلاسه کړي.

نهمه دېرشمه ماده

هر افغان حق لري د هېواد هر گوټ ته سفر وکړي او استوگن شي خو له هغو سیمو پرته چې قانون منع کړې وي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بیرته راستون شي. دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو ساتنه کوي.

څلوېښتمه ماده

ملکیت له تیري څخه خوندي دی .

هېڅوک دملکیت دترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي ، مگر دقانون داحکامو په حدودو کې.

ملکیت هیچ شخص، بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

استملاک ملکیت شخص، تنها به مقصد تأمین منافع عامه، در بدل تعویض قبلی و عادلانه، به موجب قانون مجاز می باشد.

تفتیش و اعلان دارایی شخص، تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

ماده چهل و یکم

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند.

اجاره عقار به منظور سرمایه گذاری، مطابق به احکام قانون مجاز می باشد. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی و به مؤسسات بین المللی که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون، مجاز می باشد.

د هیچا ملکیت د قانون د حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې پرته نه مصادره کېږي.

د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد، د مخکیني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې مجاز دی.

د شخص د شتمنی پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

یوڅلو پښتمه ماده

بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري.

د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري. د بهرنیو ملکونو پر سیاسي نمایندگیو او پر هغو بین المللي مؤسسو چې افغانستان پکې غړیتوب لري د عقاري مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

دوه څلوېښتمه ماده

هر افغان مکلف دی د قانون له حکمونو سره سم دولت ته مالیه او محصول ورکړي.

هیڅ راز مالیه او محصول، د قانون له حکمه پرته نه وضع کېږي.

د مالیه او محصول اندازه او د ورکړې ډول یې د ټولنیز عدالت په رعایت د قانون په وسیله ښوول کېږي.

دا حکم د بهرنیو کسانو او موسسو په برخه کې هم تطبیقېږي.

هر ډول ورکړه شوي مالیه، محصول او عایدات، دولتي واحد حساب ته تحویلېږي.

دري څلوېښتمه ماده

زده کړه د افغانستان د ټولو اتباعو حق دی چې د لیسانس تر درجې پورې وړیا د دولت له خوا تأمینېږي.

دولت مکلف دی چې په ټول

ماده چهل و دوم

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و محصول تأدیه کند.

هیڅ نوع مالیه و محصول، بدون حکم قانون، وضع نمی شود.

اندازه مالیه و محصول و طرز تأدیه آن، با رعایت عدالت اجتماعی، توسط قانون تعیین می گردد.

این حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجی نیز تطبیق می شود. هر نوع مالیه، محصول و عواید تأدیه شده، به حساب واحد دولتی تحویل داده می شود.

ماده چهل و سوم

تعلیم حق تمام اتباع افغانستان است که تا درجه لیسانس در مؤسسات تعلیمی دولتی به صورت رایگان از طرف دولت تأمین می گردد.

دولت مکلف است به منظور تعمیم

متوازن معارف در تمام افغانستان،
تأمین تعلیمات متوسطه اجباری،
پروگرام مؤثر طرح و تطبیق نماید و
زمینه تدریس زبان های مادری را در
مناطق که به آنها تکلم
می کنند فراهم کند.

ماده چهل و چهارم

دولت مکلف است به منظور
ایجاد توازن و انکشاف تعلیم
برای زنان، بهبود تعلیم
کوچیان و امحای بی سواد
در کشور، پروگرامهای مؤثر طرح
و تطبیق نماید.

ماده چهل و پنجم

دولت نصاب واحد تعلیمی را، بر
مبنای احکام دین مقدس اسلام و
فرهنگ ملی و مطابق با اصول
علمی، طرح و تطبیق می کند و
نصاب مضامین دینی مکاتب را،
بر مبنای مذاهب اسلامی موجود
در افغانستان، تدوین می نماید.

افغانستان کی د متوازن معارف د
عاملو او د منځنیو اجباري زده کړو
د تأمین لپاره اغېزمن پروگرام طرح
او تطبیق کړي او د مورنیو ژبو د
تدریس لپاره په هغو سیمو کې چې
پرې خبرې کېږي لاره هواره کړي.

څلور څلوېښتمه ماده

دولت مکلف دی د ښځود زده کړو
د پراختیا او توازن د ایجاد په منظور،
د کوچیانو د زده کړو د ښه والي او په
هیواد کې د بې سوادۍ د له منځه
وړلو لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح
او تطبیق کړي .

پنځه څلوېښتمه ماده

دولت د اسلام د سپېڅلي دین د
حکمونو او ملي فرهنگ پر بنسټ او
له علمي اصولو سره سم، واحد
تعلیمي نصاب طرح او تطبیقوي او
د ښوونځیو د دیني مضمونونو نصاب
په افغانستان کې د شتو اسلامي
مذهبو نو پر بنسټ تدوینوي.

شپږ څلوېښتمه ماده

د لوړو عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو جوړول او اداره کول، د دولت وظيفه ده .

د افغانستان اتباع کولای شي د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او د سواد زده کړو مؤسسې جوړې کړي.

د دولت کولای شي بهرنيو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم د لوړو، عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو د جوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زده کړو په دولتي مؤسسو کې د شاملېدو شرطونه او له هغو سره نورې مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي .

او ه څلوېښتمه ماده

د دولت د علم ، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختگ لپاره اغيز من پروگرامونه طرح کوي.

د دولت د مؤلف، مخترع او کاشف

ماده چهل و ششم

تأسيس و اداره مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی وظيفه دولت است.

اتباع افغانستان می توانند به اجازه دولت به تأسيس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی، اختصاصی و سواد آموزی اقدام نمایند.

دولت می تواند تأسيس مؤسسات تعليمات عالی، عمومی و اختصاصی را به اشخاص خارجی نیز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعليمات عالی دولتی و سایر امور مربوط به آن، توسط قانون تنظيم می گردد.

ماده چهل و هفتم

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرام های مؤثر طرح می نماید.

دولت حقوق مؤلف، مخترع و

حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې عملي څیړنې هڅوي او ملاتړ یې کوي او د هغو له نتیجو څخه د اغیزمنې گټې اخیستل د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

اته څلورېنښتمه ماده

کار، د هر افغان حق دي.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، د کار او کارگر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

د قانون د حکمونو په حدودو کې د کار او کسب انتخاب آزاد دی .

نهه څلورېنښتمه ماده

د جبري کار تحميل منع دی.

د جگړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساينه تهديد کړي فعاله برخه اخیستنه د هر افغان ملي وجیبه ده.

پر ماشومانو د کار تحميل جواز نه لري.

کاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را، مطابق به احکام قانون، تعمیم می بخشد.

مادهٔ چهل و هشتم

کار حق هر افغان است.

تعیین ساعات کار، رخصتی با مزد، حقوق کار و کارگر و سایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد.

انتخاب شغل و حرفه، در حدود احکام قانون، آزاد می باشد.

مادهٔ چهل و نهم

تحميل کار اجباری ممنوع است.

سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات و سایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد.

تحميل کار بر اطفال جواز ندارد.

پنځوسمه ماده

دولت مکلف دی چې د یوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سیستم کې د سمون د رامنځته کیدو لپاره، لازم تدبیرونه ونیسي.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفۍ او د قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات ترلاسه کړي . دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر څخه پرته دقانون له حکمونو سره سم د دولت خدمت ته منل کېږي .

یو پنځوسمه ماده

هر څوک چې له اداري څخه بې موجه زیانمن شي د تاوان اخیستلو

ماده پنجاهم

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

ماده پنجاه و یکم

هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق

جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند.

به استثنای حالاتی که در قانون تصریح گردیده است، دولت نمی تواند بدون حکم محکمه باصلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده پنجاه و دوم

دولت وسایل وقایه و علاج امراض و تسهیلات صحی رایگان را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تأمین می نماید.

دولت تأسیس و توسعه خدمات طبی و مراکز صحی خصوصی را مطابق به احکام قانون تشویق و حمایت می کند.

دولت به منظور تقویت تربیت بدنی سالم و انکشاف ورزش های ملی و محلی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

مستحق دی او کولای شی د تاوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې دعوا اقامه کړي.

له هغو حالاتو پرته چې قانون ښوولي، دولت نشي کولای د باصلاحیته محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

دوه پنځوسمه ماده

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغیو د مخنیوي او د وړیا علاج وسیلې او روغتیايي آسانتیاوي د قانون له حکمونو سره سم تأمینوي.

دولت له قانون سره سم د خصوصي طبي خدمتونو او روغتیايي مرکزونو جوړول او پراختیا هڅوي او ملاتړ یې کوي.

دولت د سالمې بدني روزنې د پیاوړتیا او د ملي او سیمه ییزو ورزشونو د پراختیا لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

درې پنځوسمه ماده

دولت د شهیدانو او مفقودینو له پاتې کسانو، د معلولینو او معیوبینو د بیا ځواکمنۍ او په ټولنه کې د هغوي د فعالې ونډې اخیستنې په خاطر د مالي مرستو او روغتیايي خدمتونو د تنظیم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبیره نیسي.

دولت د متقاعدینو حقوق تضمینوي او له زړو کسانو، بې سر پرسته ښځو، معیوبینو او معلولینو او بې وسه یتیمانو سره د قانون له حکمونو سره سم لازمي مرستې کوي.

څلور پنځوسمه ماده

کورنۍ د ټولني اساسي رکن دی او د دولت تر پاملرنې لاندې ده.

دولت د کورنۍ او په ځانگړې توگه د مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتیا د تأمین، د ماشومانو د روزنې او د اسلام د سپېڅلي دین له احکامو

ماده پنجاه و سوم

دولت به منظور تنظیم خدمات طبی و مساعدت مالی برای بازماندگان شهدأ و مفقودین و برای باز توانی معلولین و معیوبین و سهم گیری فعال آنان در جامعه، مطابق به احکام قانون، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

دولت حقوق متقاعدین را تضمین نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست، معیوبین و معلولین و ایتم بی بضاعت مطابق به احکام قانون کمک لازم به عمل می آورد.

ماده پنجاه و چهارم

خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد و مورد حمایت دولت قرار دارد.

دولت به منظور تأمین سلامت جسمی و روحی خانواده، بالاخص طفل و مادر، تربیت اطفال و برای از بین بردن رسوم مغایر با احکام

دین مقدس اسلام تدابیر لازم اتخاذ می کند.

ماده پنجاه و پنجم

دفاع از وطن وجیهه تمام اتباع افغانستان است.

شرایط اجرای دوره مکلفیت عسکری توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و ششم

پیروی از احکام قانون اساسی، اطاعت از قوانین و رعایت نظم و امن عامه وجیهه تمام مردم افغانستان است.

بی خبری از احکام قانون عذر دانسته نمی شود.

ماده پنجاه و هفتم

دولت حقوق و آزادی های اتباع خارجی را در افغانستان، طبق قانون تضمین می کند. این اشخاص در حدود قواعد حقوق بین المللی به رعایت قوانین دولت افغانستان مکلف می باشند.

سره د مغایرو رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

پنځه پنځوسمه ماده

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو وجیهه ده.

د عسکري مکلفیت د دورې د تېرولو شرطونه دقانون له ليارې تنظيمېږي.

شپږ پنځوسمه ماده

د اساسي قانون د حکمونو پیروي، د قوانینو اطاعت او دعامه نظم او امنیت رعایت دافغانستان د ټولو خلکو وجیهه ده.

د قانون له حکمونو څخه بې خبري عذر نه گڼل کېږي.

اوه پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو حقوق او آزادی له قانون سره سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د قواعدو په حدودوکې د افغانستان د دولت د قوانینو په رعایت مکلف دي.

اته پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د رعایت د څارنې، بڼه والي او ملاتړ لپاره، د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون جوړوي.

هر څوک کولای شي د خپلو بشري حقوقو د نقض په صورت کې دې کمیسیون ته شکایت وکړي.

کمیسیون کولای شي د افرادو د بشري حقوقو د نقض موارد، مربوطو قانوني څانگو ته راجع کړي او د هغوی له حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي.

ددې کمیسیون جوړښت او د کار ډول یې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

نهه پنځوسمه ماده

هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزادیو او حقوقو څخه په ناوړه استفادې د هېواد د خپلواکۍ، زمکنۍ بشپړتیا، ملي

ماده پنجاه و هشتم

دولت به منظور نظارت بر رعایت حقوق بشر در افغانستان و بهبود و حمایت از آن، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تأسیس می نماید.

هر شخص می تواند در صورت نقض حقوق بشری خود، به این کمیسیون شکایت نماید.

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق بشری افراد را به مراجع قانونی راجع سازد و در دفاع از حقوق آنها مساعدت نماید.

تشکیل و طرز فعالیت این کمیسیون توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده پنجاه و نهم

هیچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادی های مندرج این قانون اساسی، بر ضد استقلال، تمامیت ارضی،

حاکمیت و وحدت ملی
عمل کند.

واکمنی او ملی وحدت پر ضد
عمل وکړي.

فصل سوم

دریم فصل

رئیس جمهور

جمهور رئیس

ماده شصتم

شپيته ماده

رئیس جمهور در رأس دولت
جمهوری اسلامی افغانستان قرار
داشته، صلاحیت های خود را در
عرصه های اجرائیه، تقنینیه و
قضائیه، مطابق به احکام این قانون
اساسی، اعمال می کند.

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي
جمهوري دولت په سر کې دی
چې خپل واکونه په اجرائیه،
مقننه او قضائیه برخو کې
ددې اساسي قانون له حکمونو
سره سم عملي کوي.

رئیس جمهور دارای د و معاون اول
و دوم، می باشد.

جمهور رئیس دوه، لومړی او دویم
مرستیالان لري.

کاندید ریاست جمهوری نام
هر دو معاون را همزمان
با کاندید شدن خود به ملت
اعلام میدارد.

د جمهوری ریاست کاندید د خپلو
مرستیالانو نومونه د ځان له
کاندیدولو سره یو ځای
ملت ته اعلاموي.

معاون اول رئیس جمهور در حالت
غیاب، استعفاً و یا وفات رئیس
جمهور، مطابق به احکام
مندرج این قانون اساسی،
عمل می کند.

د جمهور رئیس لومړی مرستیال د
جمهور رئیس د غیاب، استعفاً او یا
مړینې په حالاتو کې ددې اساسي
قانون له مندرجو حکمونو سره سم،
کار کوي.

د جمهور رئیس د لومړي مرستیال په غیاب کې، دویم مرستیال د اساسي قانون له مندرجو احکامو سره سم، عمل کوي.

یوشپيتمه ماده

جمهور رئیس د رای وړکونکیو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو رایو له لارې په سلوکې تر پنځوسو زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنځم کال د غبرگولي په لومړۍ نیټه پای ته رسېږي.

د جمهور رئیس د کار تر پای ته رسېدو د مخه د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره انتخابات، له دیرشو تر شپيټو ورځو پورې، موده کې کېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلوکې تر پنځوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي، انتخابات د دوهم ځل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نیټې تر

د غیاب معاون اول رئیس جمهور، معاون دوم مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رأی دهندگان از طریق رأی گیری آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوزای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار می گردد.

هرگاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرا را به دست آورد، انتخابات برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ

اعلام نتایج انتخابات برگزار می‌گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را در دور اول به دست آورده اند، شرکت می‌نمایند.

در دور دوم انتخابات، کاندیدی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می‌شود.

هرگاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری در جریان دور اول یا دوم رأی‌گیری و یا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون برگزار می‌گردد.

ماده شصت و دوم

شخصی که به ریاست جمهوری کاندید می‌شود، واجد شرایط ذیل می‌باشد:

۱- تبعه افغانستان، مسلمان و متولد از والدین افغان بوده و تابعیت

اعلان وروسته د دوو اوونیو په اوږدو کې تر سره کېږی . دا ځل یوازي هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه اخلي چې په لومړي پړاو کې یې تر ټولو زیاتي رایې ترلاسه کړي وي.

د انتخاباتو په دویم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس گڼل کېږی.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کاندید د رای‌گیری د لومړي یا دویم پړاو په جریان او یا تر انتخاباتو وروسته او یا د انتخاباتو د نتایجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم کېږی.

دوه شپيته ماده

څوک چې جمهوري ریاست ته کاندیدېږي، باید دلاندنيو شرطونو لرونکی وي:

۱- د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان مور او پلار څخه زېږېدلی وي

- او د بل هېواد تابعیت ونه لري.
- ۲- د کاندیدیدو په ورځ یې عمر تر څلوېښتو کلونو لږ نه وي.
- ۳- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوي نه وي.
- هېڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.
- په دې ماده کې راغلی حکم د جمهور رئیس د مرستیالانو په برخه کې هم تطبیقېږي.
- دري شپيتمه ماده
- جمهور رئیس د کار تر پیل د منځه، د ځانگړې کړنلارې سره سم، چې د قانون له ليارې تنظیمېږي، دا لاندې لوړه یادوي:
- بسم الله الرحمن الرحيم
- "د لوي خداي (ج) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين پيروي او ساتنه وکړم. د اساسي قانون
- کشور ديگری را نداشته باشد.
- ۲- در روز کاندید شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد.
- ۳- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.
- هیچ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.
- حکم مندرج این ماده در مورد معاونین رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.
- ماده شصت و سوم
- رئیس جمهور قبل از تصدی وظیفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظیم می گردد، حلف آتی را به جا می آورد:
- بسم الله الرحمن الرحيم
- "به نام خداوند بزرگ (ج) سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را اطاعت و از آن حمایت کنم.

قانون اساسی و سایر قوانین را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نمایم. از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیبانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم افغانستان بکار برم."

ماده شصت و چهارم

رئیس جمهور دارای صلاحیت ها و وظایف ذیل می باشد:

- ۱- مراقبت از اجرای قانون اساسی.
- ۲- تعیین خطوط اساسی سیاست کشور به تصویب شورای ملی.
- ۳- قیادت اعلاى قوای مسلح افغانستان.
- ۴- اعلان حرب و متارکه به تأیید شورای ملی.
- ۵- اتخاذ تصمیم لازم در حالت دفاع از تمامیت ارضی

او نورو قوانین و رعایت او د تطبیق خارنه و کرم.

د افغانستان د خپلواکی، ملي واکمنی، زمکنی بشپړتیا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او کتې خوندي کړم او د لوی خدای (ج) له دربار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختګ او هوسایې په لاره کې خپلې هڅې جارې وساتم."

څلور شپېتمه ماده

جمهور رئیس لاندې واکونه او وظیفې لري:

- ۱- د اساسی قانون د اجرا څارل.
- ۲- د ملي شوری په تصویب د هېواد د سیاست د اساسی کړنو ټاکل.
- ۳- د افغانستان د وسله والو ځواکونو ستر مشرتوب.
- ۴- د ملي شوری په تأیید د جګړې او متارکې اعلانول.
- ۵- د زمکنی بشپړتیا او د خپلواکی د ساتنې د دفاع په حالت کې د لازم

- تصمیم نیول.
- ۶- د ملي شوری په تایید له افغانستان څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د ټولگیو لېږل.
- ۷- ددې اساسي قانون په (نهه شپيتمه) ماده کې له راغلي حالت پرته، دلويې جرگې راغوبنتل.
- ۸- د ملي شوری په تایید د اضطراري حالت اعلان او دهغه پای ته رسول.
- ۹- د ملي شوری او لويې جرگې د غونډو پرانیستل.
- ۱۰- د جمهوري ریاست د مرستیالانو د استعفی منل.
- ۱۱- د ولسي جرگې په تایید د وزیرانو، لوی څارنوال، د مرکزی بانک، د ملي امنیت او سرې میاشتي د رئیسانو ټاکل او د هغوی عزل او د استعفی منل.
- ۱۲- د ولسي جرگې په تایید د سترې محکمې د رئیس او غړيو ټاکل.
- و حفظ استقلال.
- ۶- فرستادن قطعات قوای مسلح به خارج افغانستان به تایید شورای ملی.
- ۷- دایر نمودن لویه جرگه به استثنای حالت مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.
- ۸- اعلان حالت اضطرار به تایید شورای ملی و خاتمه دادن به آن.
- ۹- افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه جرگه.
- ۱۰- قبول استعفاى معاونین ریاست جمهوری.
- ۱۱- تعیین وزراً، لوی څارنوال، رئیس بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و رئیس سره میاشت به تایید ولسی جرگه و عزل و قبول استعفاى آنها.
- ۱۲- تعیین رئیس و اعضاى ستره محکمه به تایید ولسی جرگه.

- ۱۳- د قانون له حکمونو سره سم د قاضیانو، د وسله والو ځواکونو، پولیسو، د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه مامورینو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی منل او عزلول.
- ۱۴- په بهرنیو هیوادونو او نړیوالو مؤسسو کې د افغانستان د سیاسي نماینده کیو د مشرانو ټاکل.
- ۱۵- په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي نماینده گانو د باورلیکونو منل.
- ۱۶- د قوانینو او تقنیني فرمانونو توشیح کول.
- ۱۷- د قانون له حکمونو سره سم د دولتونو ترمنځ د معاهدو د عقد لپاره د باورلیکونو ورکول.
- ۱۸- د قانون له حکمونو سره سم د جزاگانو تخفیف او بخیل.
- ۱۹- د قانون له حکمونو سره سم د مبالغونو، نښانونو او افتخاري لقبونو ورکول.
- ۱۳- تعیین، تقاعد، قبول استعفا و عزل قضات، صاحب منصبان قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی و مامورین عالی رتبه مطابقت به احکام قانون.
- ۱۴- تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات بین المللی.
- ۱۵- قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی در افغانستان.
- ۱۶- توشیح قوانین و فرامین تقنینی.
- ۱۷- اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول مطابق به احکام قانون.
- ۱۸- تخفیف و عفو مجازات مطابق به احکام قانون.
- ۱۹- اعطای مـدالها، نشانها و القاب افتخاری مطابق به احکام قانون.

- ۲۰- د هېواد د ادارې سمون په منظور، د قانون له مخې، د کمېسیونونو جوړول.
- ۲۰- تاسیس کمیسیون ها به منظور بهبود اداره کشور مطابق به احکام قانون.
- ۲۱- په دې اساسي قانون کې نور راغلي واکونه او وظایف. پنځه شپيتمه ماده
- ۲۱- سایر صلاحیت ها و وظایف مندرج این قانون اساسی.
- جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي، سیاسي، ټولنيزو او یا اقتصادي چارو کې د افغانستان د خلکو ټولپوښتنې ته مراجعه وکړي.
- ماده شصت و پنجم رئیس جمهور می تواند در موضوعات مهم ملی سیاسی، اجتماعی و یا اقتصادی به آرای عمومی مردم افغانستان مراجعه نماید.
- ټولپوښتنه باید د دې اساسي قانون د حکمونو مخالفه او د هغه د تعدیل مستلزم نه وي.
- ماده شصت و ششم شپږ شپيتمه ماده
- جمهور رئیس په دې اساسي قانون کې د راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې د افغانستان د خلکو لور مصلحتونه په پام کې نیسي.
- ماده شصت و ششم شپږ شپيتمه ماده
- جمهور رئیس نشي کولای چې د قانون له حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنی وپلوري او یا یې وبخښي.
- جمهور رئیس جمهور نمی تواند بدون حکم قانون ملکیت های دولتی را بفروشد یا اهدا کند.

رئیس جمهور نمی تواند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نماید.

ماده شصت و هفتم

در صورت استعفا، عزل یا وفات رئیس جمهور و یا مریضی صعب العلاج که مانع اجراء وظیفه شود، معاون اول رئیس جمهور صلاحیت ها و وظایف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

رئیس جمهور استعفاي خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می نماید.

تثبیت مریضی صعب العلاج توسط هیئت طبی با صلاحیت که از طرف ستره محکمه تعیین می گردد، صورت می گیرد.

در این حالات در خلال مدت سه ماه انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید طبق ماده

جمهور رئیس نشی کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

اووه شپيتمه ماده

د جمهور رئیس د استعفی، عزل، مړینې او یا په صعب العلاج ناروغی د اخته کېدلو په صورت کې چې د وظیفې د اجرا مخه نیسي د جمهور رئیس لومړی مرستیال د جمهور رئیس واکونه او وظایف په غاړه اخلي.

جمهور رئیس خپله استعفی په خپله ملی شوری ته اعلاموي.

د صعب العلاج ناروغی تثبیت د هغه طبی هیئت له خوا کېږي چې ستره محکمه یې ټاکي.

په داسې حالاتو کې د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره په درې میاشتو کې دننه ددې اساسي قانون د

- یوشپیتمی مادي له حکم سره سم انتخابات کېږي.
- د جمهور رئیس لومړی مرستیال د لنډ مهاله جمهور رئیس په توګه، د وظیفې د ترسره کولو په موده کې لاندینی چارې نشي ترسره کولای:
- ۱- د اساسي قانون تعدیل.
- ۲- د وزیرانو عزل.
- ۳- ټول پوښتنه.
- د جمهور رئیس مرستیالان ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم کولای شي ځان جمهوري ریاست ته کاندید کړي.
- د جمهور رئیس په غیاب کې د لومړي مرستیال وظایف د جمهور رئیس په واسطه ټاکل کېږي.
- اته شپیتمه ماده
- که چېرې د جمهور رئیس یو مرستیال استعفی و کړي او یا مړ شي د هغه پرځای بل شخص د جمهور رئیس له خوا او د ولسي جرګې په تأیید ټاکل کېږي.
- شصت و یکم این قانون اساسی برگزار می گردد.
- معاون اول رئیس جمهور در زمان تصدی به حیث رئیس جمهور مؤقت امور ذیل را انجام داده نمی تواند:
- ۱- تعدیل قانون اساسی.
- ۲- عزل وزراً.
- ۳- مراجعه به آرای عامه.
- معاونین رئیس جمهور می توانند مطابق به احکام این قانون اساسی خود را به ریاست جمهوری کاندید نمایند.
- در صورت غیاب رئیس جمهور، وظایف معاون اول توسط رئیس جمهور تعیین می گردد.
- ماده شصت و هشتم
- هرگاه یکی از معاونین رئیس جمهور استعفاء و یا وفات نماید عوض وی شخص دیگری توسط رئیس جمهور به تأیید ولسی جرګه تعیین می گردد.

د جمهوریت د یوځایي مرینې په صورت کې په ترتیب سره دویم مرستیال، د مشرانو جرگې رئیس د ولسي جرگې رئیس او د بهرنیو چارو وزیر یو په بل پسې ددې اساسي قانون د (اوه شپيتمې) مادې له حکم سره سم د جمهوریت رئیس وظيفې په غاړه اخلي.

نهه شپيتمه ماده

جمهوریت رئیس د ملت او ولسي جرگې په وړاندې ددې مادې د احکامو مطابق مسئول دی.

پر جمهوریت رئیس د بشري ضد جرمونو، ملی خیانت یا جنایت د ارتکاب تور لگول د ولسي جرگې د ټولو غړیو د درېیمې برخې له خوا غوښتل کېدای شي. که چېرې داغوښتنه د ولسي جرگې د ټولو غړیو له دريو څخه د دوو برخو د رایو له خوا تأیید شي، ولسي جرگه د یوې میاشتې دننه لویه جرگه دایروي. که لویه جرگه منسوب شوی اتهام د

ماده شصت و نهم

رئیس جمهور در برابر ملت و ولسي جرگه مطابق به احکام این ماده مسئول می باشد.

اتهام علیه رئیس جمهور به ارتکاب جرایم ضد بشری، خیانت ملی یا جنایت، از طرف یک ثلث کل اعضای ولسي جرگه تقاضا شده می تواند. در صورتی که این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسي جرگه تائید گردد، ولسي جرگه در خلال مدت یک ماه لویه جرگه را دایر می نماید.

هرگاه لویه جرگه اتهام منسوب را

ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي، جمهور رئیس له وظیفې څخه گوښه او موضوع ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي. ځانگړې محکمه د ولسي جرگې له دريو غړيو، دسترې محکمې له دريو غړيو چې لويه جرگه یې ټاکي او د مشرانو جرگې له رئیس څخه جوړېږي. دعوي دهغه شخص له خوا چې د لوي جرگې له خوا ټاکل کېږي، اقامه کېږي.

په دې حالت کې د دې اساسي قانون په (اووه شپيتمه) ماده کې راغلي حکمونه تطبیقېږي.

اوپا يمه ماده

د جمهور رئیس تنخوا او لگښتونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

جمهور رئیس د خدمت د دورې تر ختمېدو وروسته د عزل له حالته پرته د خپل ژوند په پاتې موده کې د جمهوري ریاست د دورې له مالي

به اکثریت دو ثلث آرای کل اعضا تصویب نماید، رئیس جمهور از وظیفه منفصل و موضوع به محکمه خاص محول می گردد. محکمه خاص متشکل است از رئیس مشرانو جرگه، سه نفر از اعضای ولسي جرگه و سه نفر از اعضای ستره محکمه به تعیین لويه جرگه. اقامه دعوی توسط شخصی که از طرف لويه جرگه تعیین می گردد صورت می گیرد.

در این حالت احکام مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی تطبیق می گردد.

ماده هفتادم

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تنظیم می گردد.

رئیس جمهور بعد از ختم دوره خدمت، به استثنای حالت عزل، برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره

څلورم فصل

حکومت

یو او یایمه ماده

حکومت له وزیرانو څخه جوړ دی چې د جمهور رئیس تر ریاست لاندې کار کوي. د وزیرانو شمیر او وظایف د قانون له لپارې تنظیمېږي.

دوه او یایمه ماده

څوک چې د وزیر په توگه ټاکل کېږي باید لاندیني شرطونه ولري:

۱- یوازي د افغانستان د تابعیت لرونکی وي؛

که چېرې د کوم وزارت کاندید د بل هېواد تابعیت هم ولري ولسي جرگه د هغه د تأیید یا رد، صلاحیت لري.

۲- لوړ تحصیلات، کاري تجربه او

فصل چهارم

حکومت

ماده هفتاد و یکم

حکومت متشکل است از وزراً که تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نمایند. تعداد وزراً و وظایف شان توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده هفتاد و دوم

شخصی که به حیث وزیر تعیین می شود واجد شرایط ذیل می باشد:

۱- تنها حامل تابعیت افغانستان باشد؛

هرگاه کاندید وزرات تابعیت کشور دیگری را نیز داشته باشد، ولسي جرگه صلاحیت تأیید و یا رد آنرا دارد.

۲- دارای تحصیلات عالی، تجربه

بڼه شهرت ولري؛

کاری و شهرت نیک باشد؛

۳- عمر يې تر پنځه دېرش کلونو لږ

۳- سن وی از سی و پنج سال

نه وي؛

کمتر نباشد؛

۴- د محکمې له خوا د بشري ضد

۴- از طرف محکمه به

جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له

ارتکاب جرایم ضد بشری،

مدني حقوقو څخه په محرومی.

جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی

محکوم شوي نه وي.

محکوم نشده باشد.

دري اوپایمه ماده

ماده هفتاد و سوم

کېدای شي وزیران د ملي شوری

وزرا می توانند از اعضای شورای

له غړيو او یا له هغو د باندې

ملی یا خارج از آن

و ټاکل شي.

تعیین شوند.

کله چې د ملي شوری غړی د وزیر

هرگاه عضو شورای ملی به حیث

په توگه وټاکل شي، په شوری کې

وزیر تعیین شود، عضویت خود را

خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او د

در شوری از دست می دهد و در

هغه پرځای بل شخص د قانون

عوض وی شخص دیگری

له حکم سره سم ټاکل

مطابق به حکم قانون تعیین

کېږي.

می گردد.

څلور اوپایمه ماده

ماده هفتاد و چهارم

وزیران د وظیفې له پيله مخکې د

وزراً قبل از تصدی وظیفه حلف آتی

جمهور رئیس په وړاندې، لاندینی.

را به حضور رئیس جمهور، به جا

لورپه کوي:

می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای (ج) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو حمایت، داساسي قانون او د افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د اتباعو د حقوقو حفاظت د افغانستان د خپلواکي، زمکنی-بشپړتیا او د خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په خپلو ټولو اعمالو کې خدای (ج) حاضر ګڼم او خپلې راسپارل شوې وظیفې په رښتینولي سرته رسوم."

"به نام خداوند بزرگ (ج) سوګند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را حمایت، قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان را رعایت، حقوق اتباع را حفاظت و از استقلال، تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم افغانستان حراست کنم و در همه اعمال خود خداوند (ج) را حاضر دانسته، وظایف محوله را صادقانه انجام دهم."

پنځه او یایمه ماده

ماده هفتاد و پنجم

حکومت لاندینی-وظیفې لري:

حکومت دارای وظایف ذیل می باشد:

۱- ددې اساسي قانون او نورو قوانینو د احکامو او دمحکمو د قطعي پرېکړو عملي کول؛
۲- د خپلواکۍ ساتل، له زمکنی-بشپړتیا څخه دفاع او په نړیواله ټولنه کې د افغانستان د حیثیت او ګټو ساتل؛

۱- تعميل احکام این قانون اساسی و سایر قوانین و فیصله های قطعی محاکم؛
۲- حفظ استقلال، دفاع از تمامیت ارضی و صیانت منافع و حیثیت افغانستان در جامعه بین المللی؛

۳- د عامه نظم او امن ټینګول او د

۳- تأمین نظم و امن عامه و از

- هر راز اداري فساد له منځه وړل؛
- ۴- د بودجې ترتیبول، د دولت د مالي وضعې تنظیمول او دعامه شتمنی ساتل؛
- ۵- دټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژیکي د پرمختیایي پروگرامونو طرح او تطبیق؛
- ۶- ملي شوری ته د مالي کال په پای کې د سرته رسیدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو په باب گزارش ورکول؛
- ۷- د هغو نورو وظیفو ترسره کول چې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو له مخي د حکومت له وظیفو څخه گڼل شويدي.
- شپږ او یایمه ماده
- حکومت د هېواد د سیاست د اساسي کړنو د تطبیق او دخپلو وظیفو د تنظیمولو لپاره مقررات وضع او تصویبوي. دا مقررات باید د هیڅ قانون له نص یا روح سره مناقض نه وي.
- بین بردن هر نوع فساد اداری؛
- ۴- ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارایی عامه؛
- ۵- طرح و تطبیق پروگرام های انکشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژیکي؛
- ۶- ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی درباره امور انجام شده و پروگرام های عمده سال مالی جدید؛
- ۷- انجام سایر وظایفی که به موجب این قانون اساسی و قوانین دیگر از وظایف حکومت دانسته شده است.
- ماده هفتاد و ششم
- حکومت برای تطبیق خطوط اساسی سیاست کشور و تنظیم وظایف خود مقررات وضع و تصویب می کند. این مقررات باید مناقض نص یا روح هیچ قانون نباشد.

اوه اويايمه ماده

وزيران خپل وظيفه د اداري واحدونو د امرينو په توگه په هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانين يې ټاکي، سرته رسوي. وزيران له خپلو ټاکلو وظيفو څخه د جمهور رئيس او ولسي جرگې په وړاندې مسئوليت لري.

اته اويايمه ماده

که چېرې وزير په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت او يا په نورو جرمونو متهم شي، موضوع ددې اساسي قانون د (يو سلو څلور دېرشمې) مادې په رعايت ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

نهه اويايمه ماده

حکومت کولای شي د ولسي جرگې د تعطيل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته، د بېړنۍ اړتيا پر اساس تقنيني فرمانونه ترتيب کړي.

ماده هفتاد و هفتم

وزراً وظيفه خود را به حيث امرين واحدهای اداري در داخل حدودی که این قانون اساسی و ساير قوانين تعيين می کند، اجرا می نمایند. وزیران از وظيفه مشخصه خود نزد رئيس جمهور و ولسي جرگه مسئوليت دارند.

ماده هفتاد و هشتم

هرگاه وزير به ارتکاب جريم ضد بشری، خيانت ملی و يا ساير جريم متهم گردد، قضيه با رعايت ماده یکصد و سی و چهارم این قانون اساسی به محکمه خاص محول می گردد.

ماده هفتاد و نهم

حکومت می تواند در حالت تعطيل ولسي جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامين تقينی را ترتيب کند.

فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقنینی باید در خلال سی روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود و در صورتی که از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط می گردد.

ماده هشتادم

وزرا نمی توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

فصل پنجم

شورای ملی

ماده هشتاد و یکم

شورای ملی دولت جمهوری اسلامی

تقنینی فرمانونه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته د قانون حکم پیدا کوي. تقنینی فرمانونه باید د ملي شوری د لومړۍ غونډې تر جوړیدو وروسته د دېرشو ورځو په اوږدو کې هغې ته راندې شي. او که د ملي شوری له خوا رد شي، اعتبار نه لري.

اتیایمه ماده

وزیران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

پنځم فصل

ملي شوری

یواتیایمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري

افغانستان به حیث عالی ترین ارگان تقنینی مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

هر عضو شوری در موقع اظهار رای، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می دهد.

ماده هشتاد و دوم

شورای ملی متشکل از دو مجلس: ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد.

هیچ شخص نمی تواند در یک وقت عضو هر دو مجلس باشد.

ماده هشتاد سوم

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می گردند.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار

دولت ملی شوری د ستر تقنینی اورگان په توگه د افغانستان د خلکو د ارادې بنکارندویه ده او د ټول ملت نمایندگی کوي.

د شوری هر غړي درایې د څرگندونې په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او سترې گټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دوه اتيایمه ماده

ملي شوری له دوو مجلسونو: ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده.

هیڅوک نشي کولای په یوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

دري اتيایمه ماده

د ولسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

د ولسي جرگې د کار دوره د پنځم کال د چنگاښ په لومړۍ نېټه د انتخاباتو د نتیجه د اعلان څخه وروسته پای ته رسېږي او نوې

شوری په کار پیل کوي.

آغاز می نماید.

د ولسي جرگې د دورې ترختمېدو د مخه له دېرشو څخه ترشپيتو ورځو پورې موده کې د ولسي جرگې د غړيو انتخابات کېږي.

انتخابات اعضای ولسي جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه برگزار می گردد.

د ولسي جرگې د غړيو شمير دهرې حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب زیات نه زیات تر (۲۵۰) کسانو پورې دی.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه حداکثر دو صدو پنجاه نفر می باشد.

انتخاباتي حوزې، او ورسره نور مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

حوزه های انتخاباتی و سایر مسایل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسي تدبیرونه ونيول شي چې انتخاباتي نظام د افغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او د نفوسو په تناسب دي له هر ولایت څخه په اوسط ډول لږ تر لږه دوه بنځینه وکیلې په ولسي جرگه کې غړیتوب ترلاسه کړي.

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و به تناسب نفوس از هر ولایت طور اوسط حداقل دو وکیل زن در ولسی جرگه عضویت یابد.

څلور اتيایمه ماده

ماده هشتاد و چهارم

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل

انتخاب او ټاکل کېږي:

۱- د هرې ولایتي جرگې له غړيو څخه یو تن د مربوطې جرگې په انتخاب، د څلورو کلونو لپاره؛

۲- د هر ولایت د ولسوالیو د جرگو له غړيو څخه یو تن، د مربوطو جرگو په انتخاب، د دريو کلونو لپاره؛

۳- پاتې دریمه برخه غړي دمعلولینو او معیوبینو د دوو تنو او کوچیانو د دوو تنو استازیو په ګډون د هېواد له خبیرو او تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو کلونو لپاره، د جمهور رئیس له خوا ټاکل کېږي.

جمهور رئیس له دې اشخاصو څخه په سلوکي پنځوس بنځي ټاکي.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي په توګه انتخابېږي په مربوطه جرګه کې خپل غړیتوب له لاسه

انتخاب و تعیین می شوند:

۱- از جمله اعضای شورای هر ولایت، یک نفر به انتخاب شورای مربوط برای مدت چهار سال؛

۲- از جمله اعضای شورا های ولسوالی های هر ولایت، یک نفر به انتخاب شورا های مربوط برای مدت سه سال؛

۳- یک ثلث باقی مانده از جمله شخصیت های خبیر و با تجربه به شمول دو نفر از نمایندگان معلولین و معیوبین و دو نفر نمایندگان کوچی ها به تعیین رئیس جمهور برای مدت پنج سال.

رئیس جمهور تعداد پنجاه فیصد از این اشخاص را از بین زنان تعیین می نماید.

شخصی که به حیث عضو مشرانو جرګه انتخاب می شود، عضویت خود را در شورای مربوطه

ورکوي او د ده پرځای د قانون له حکمونو سره سم بل شخص ټاکل کېږي.

پنځه اتمیمه ماده

هغه څوک چې د ملي شوری غړیتوب ته کانديد يا ټاکل کېږي، د ټاکنو پر شرطونو سربیره، دا لاندې صفتونه هم باید ولري:

۱- د افغانستان تبعه وي يا لږ تر لږه د کانديدیدو يا تعیین تر نیټې لس کاله پخوا يې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي؛

۲- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي؛

۳- د ولسي جرگې غړیو د کانديدیدو په ورځ د عمر پنځه ویش کاله او د مشرانو جرگې غړیو د کانديدیدو يا ټاکني په ورځ د عمر پنځه د یو ش کاله بشپړ کړي وي.

از دست داده، به عوض او شخص دیگری مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

ماده هشتاد و پنجم

شخصی که به عضویت شورای ملی کانديد يا تعیین می شود، علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل می باشد:

۱- تبعه افغانستان بوده يا حداقل ده سال قبل از تاریخ کانديد يا تعیین شدن تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد؛

۲- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و يا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۳- اعضای ولسي جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کانديد شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کانديد يا تعیین شدن تکمیل کرده باشند.

شپږ اتيایمه ماده

د ملي شوری د غړيو انتخاباتي وثيقي، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمېسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم څيړل کېږي.

اوه اتيایمه ماده

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره يوه دکار د دورې په پيل کې له خپلو غړيو څخه يو تن د رئيس په توگه د يوې تقينې دورې لپاره، دوه تنه د لومړي نايب او دويم نايب او دوه تنه د منشي او د منشي د نايب په توگه، د يو کال لپاره انتخابوي.

دا اشخاص د ولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هيئت جوړوي.

د اداري هيئت وظيفې د هرې جرگې د داخلي وظيفو په اصولو کې ټاکلي کېږي.

اته اتيایمه ماده

د ملي شوری له، دواړو جرگو څخه هره يوه د بحث وړ موضوعاتو د

ماده هشتاد و ششم

وثايق انتخاباتي اعضاى شوراى ملي توسط کمیسیون مستقل انتخابات مطابق به احکام قانون تدقیق می گردد.

ماده هشتاد و هفتم

هر یک از دو مجلس شورای ملی، در آغاز دوره کار، یک نفر از اعضاى خود را به حیث رئیس برای یک دوره تقینیه و دو نفر را به حیث نایب اول و نایب دوم و دو نفر را به حیث منشی و نایب منشی برای مدت یکسال انتخاب می کند. این اشخاص هیئت ادارى ولسی جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل می دهند.

وظایف هیئت ادارى در اصول و وظایف داخلی هر مجلس تعیین می شود.

ماده هشتاد و هشتم

هر یکی از دو مجلس شورای ملی برای مطالعه موضوعات مورد بحث،

- له مخي کمپسيونونه جوړوي. له مخي کمپسيونونه جوړوي.
- نهه اتيایمه ماده
- ولسي جرگه واک لري د غړيو د دريمې برخې په پيشنهاده، د حکومت د اعمالو د څيړنې او کتنې لپاره، يو ځانگړی کمپسيون و ټاکي.
- ددې کمپسيون جوړښت او کړنلاره د ولسي جرگې د داخلي وظيفو په اصولو کې تنظيمېږي.
- نوي يمه ماده
- ملي شوری دا لاندې واکونه لري:
- ۱- د قوانينو او تقنيني فرمانونو تصويب، تعديل يا لغو کول؛
- ۲- د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژيکي پرمختيايي پروگرامونو تصويب؛
- ۳- د دولتي بودجې تصويب او د پور اخیستو يا ورکولو اجازه؛
- ۴- د اداري واحدونو منځته راوړل، تعديل او يا لغو کول؛
- بر طبق اصول وظيفه داخلي، کمیسیون ها تشکیل می دهد.
- ماده هشتاد و نهم
- ولسي جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی ومطالعه اعمال حکومت، کمیسیون خاص تعیین نماید.
- ترکیب و طرز العمل این کمیسیون در اصول وظيفه داخلي ولسی جرگه تنظیم می گردد.
- ماده نودم
- شورای ملی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:
- ۱- تصویب، تعديل يا لغو قوانین و يا فرامین تقنینی؛
- ۲- تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژیکي؛
- ۳- تصویب بودجه دولتی و اجازه اخذ يا اعطای قرضه؛
- ۴- ایجاد واحدهای اداری، تعديل و يا الغای آن؛

- ۵- د دولتونو ترمنځ د تړونونو او
بين المللي میثاقونو تصدیق او یا له
هغو څخه د افغانستان بیلول؛
- ۶- په دې اساسي قانون کې نور
مندرج واکونه.
- یونوي یمه ماده
- ولسي جرگه لاندې ځانگړي
واکونه لري:
- ۱- له هر یوه وزیر څخه د استیضاح
په برخه کې ددې اساسي قانون د
دوه نوي یمې مادې له حکم سره سم
تصمیم نیول.
- ۲- د پرمختیایي پروگرامونو او
دولتي بودجې په باب
تصمیم نیول؛
- ۳- ددې اساسي قانون له حکمونو
سره سم د مقرریو تایید یا ردول.
- دوه نوي یمه ماده
- ولسي جرگه د ټولو غړیو د شلو
فیصدو په پیشنهاد کولای شي، له هر
یوه وزیر څخه استیضاح وکړي.
- که وړاندې شوې توضیح
۵- تصدیق معاهدات و میثاقهای
بين المللی یا فسخ الحاق افغانستان
به آن؛
- ۶- سایر صلاحیتهای مندرج این
قانون اساسی.
- ماده نود و یکم
- ولسی جرگه دارای صلاحیتهای
اختصاصی ذیل می باشد:
- ۱- اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح
از هر یک از وزرا مطابق
به حکم ماده نود و دوم این
قانون اساسی.
- ۲- اتخاذ تصمیم راجع به
پروگرامهای انکشافی و بودجه
دولتی؛
- ۳- تأیید یا رد مقرری ها مطابق به
احکام این قانون اساسی.
- ماده نود و دوم
- ولسی جرگه به پیشنهاد بیست
فیصد کل اعضا، می تواند از هر
یک از وزرا استیضاح به عمل آورد.
هرگاه توضیح ارائه شده قناعت

د قناعت وړ نه وي، ولسي جرگه د نه باور د رای موضوع څېړي.

په وزیر باندې د نه باور رایه باید صریحه، مستقیمه او پرېنخو دلایلو ولاړه وي، دغه رایه د ولسي جرگې د ټولو غړیو د رایو په اکثریت صادرېږي.

دري نوي یمه ماده

د ملي شوری د دواړو جرگو هر یو کمیسیون کولای شي له هر یوه وزیر څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې، کولای شي شفاهي یا لیکلی ځواب ورکړي.

څلور نوي یمه ماده

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوری د دواړو جرگو له خوا تصویب او د جمهور رئیس له خوا توشیح شوې وي، مگر دا چې په دې اساسي قانون کې بل ډول څرگنده شوې وي.

بخش نباشد، ولسي جرگه موضوع رای عدم اعتماد را بررسی می کند. رای عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر اساس دلایل موجه باشد. این رای به اکثریت آرای کل اعضای ولسي جرگه صادر می گردد.

ماده نود و سوم

هر یک از کمیسیون های هر دو مجلس شورای ملی می تواند از هر یک از وزرا در موضوعات معین سوال نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده، می تواند جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

ماده نود و چهارم

قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگری تصریح گردیده باشد.

که جمهور رئیس د ملي شوری له مصوبې سره موافقه ونه لري کولای شي چې د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته يې په پنځلسو ورځو کې د دلایلو له بنوولو سره ملي شوری ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او يا دا چې ولسي جرگه يو ځل بيا هغه د ټولو غړيو له دريوو برخو څخه په دوو برخو رايو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوې گڼله کېږي او نافذېږي.

پنځه نوي یمه ماده

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت يا دشوری د غړيو او دقضايي چارو د تنظيم په برخه کې د سترې محکمې له خوا د حکومت له ليارې وړاندې کېدای شي.

د بودجې او مالي چارو په برخه کې د قانون د طرحې پیشنهاد يوازې د حکومت له خوا کېږي.

شپږ نوي یمه ماده

که د قانون د طرحې پیشنهاد پر

ماده نود وپنجم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت يا اعضای شوری و در ساحه تنظيم امور قضایی از طرف ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته می تواند.

پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت می گیرد.

ماده نود و ششم

هرگاه پیشنهاد طرح قانون

دولت د نوي تکلیف یا د عایداتو د لږولو لرونکی وي، په دې شرط د کار په فهرست کې نیول کېږي چې د پیشنهاد په متن کې د جبرانولو مدرک هم پیشینی شوی وي.

اوه نوي یمه ماده

د حکومت له خوا د قانون د طرحې پیشنهاد لومړی ولسي جرگې ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحې پیشنهاد او د پور اخیستو او یا ورکولو پیشنهاد له بحث وروسته دیو کل په توګه تصویب یا ردوي.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې شوې طرح تر یوې میاشتې زیات وځنډوي.

ولسي جرگه د پیشنهاد شوي قانون طرح تر تصویب وروسته مشرانو جرگې ته سپاري.

مشرانو جرگه د پنځلسو ورځو په حاوی تکلیف جدید یا تنقیص در عایدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل می شود که در متن پیشنهاد، مدرک جبران نیز پیش بینی شده باشد.

ماده نود و هفتم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسی جرگه تقدیم می گردد.

ولسی جرگه پیشنهاد طرح قانون را، به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه را، بعد از بحث به صورت یک کل تصویب یا رد می کند.

ولسی جرگه نمی تواند طرح پیشنهاد شده را بیش از یک ماه به تأخیر اندازد.

ولسی جرگه طرح قانون پیشنهاد شده را بعد از تصویب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه د ظرف پانزده

روز در مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد طرح قوانین، معاهدات و پروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید اولویت می دهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده نفر از اعضای یکی از دو مجلس صورت گیرد، بعد از تأیید یک پنجم اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه شده است، در فهرست کار آن مجلس داخل می گردد.

ماده نود و هشتم

بودجه دولت و پروگرام انکشافی حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم با نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم می شود.

تصمیم ولسی جرگه بدون

اوږدو کې د هغه په باره کې تصمیم نیسي.

ملي شوری د دولت د هغو قوانینو، معاهدو او پرمختیایي پروگرامونو په باره کې تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي چې د حکومت د وړاندیز په بنسټ د عاجل غور غوښتنه کوي.

که چیرې د قانون د طرحې پیشنهاد له دواړو جرگو څخه د یوې د لسو غړیو له خوا وشي، پیشنهاد د نوموړې جرگې د یو پر پنځمې برخې غړیو تر تأیید وروسته د هماغې جرگې د کار په فهرست کې نیول کېږي.

اته نوي یمه ماده

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي پروگرام د مشرانو جرگې له لپارې ددې جرگې له مشورتی نظریې سره یوځای ولسی جرگې ته سپارل کېږي.

د ولسی جرگې تصمیم د جمهور

رئیس تر توشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر وړاندي کېدو پرته، نافذ گڼل کېږي.

که چېرې د ځینو عواملو له مخې د مالي کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي، د نوې بودجې تر تصویب پورې، د تېر کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعې په اوږدو کې د راتلونکي کال بودجه د روان کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي شوری ته وړاندي کوي. د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د راتلونکي کال د شپږو میاشتو په موده کې د قانون له حکمونو سره سم ملي شوری ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه نشي کولای د بودجې تصویب له یوې میاشتې څخه زیات او د هغه پور د اخیستو او ورکولو اجازه چې په بودجه کې شامل نه وي، تر پنځلس ورځو

ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه نظر به عواملی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد، تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال گذشته تطبیق می گردد.

حکومت در خلال ربع چهارم سال مالی، بودجه سال آینده را با حساب اجمالی بودجه سال جاری به شورای ملی تقدیم می نماید. حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در خلال مدت شش ماه سال آینده، مطابق به احکام قانون، به شورای ملی تقدیم می گردد.

ولسي جرگه نمی تواند تصویب بودجه را بیش از یک ماه و اجازه اخذ و یا اعطای قرضه را که شامل بودجه نباشد، بیش از پانزده روز به

زیات وځنډوي .

تأخیر اندازد.

که چېرې ولسي جرگه په دغه موده کې د پور د اخیستو او ورکولو د پیشنهاد په اړه تصمیم ونه نیسي، پیشنهاد تصویب شوی گڼل کېږي.

هرگاه ولسي جرگه در این مدت راجع به پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه تصمیم اتخاذ نکند، پیشنهاد تصویب شده محسوب می گردد.

نهه نوي یمه ماده

ماده نود و نهم

که چېرې د ملي شوری په اجلاس کې کلنۍ بودجه یا پرمختیایي پروگرام یا له عامه امنیت، دهبواد له خپلواکۍ او زمکنۍ بشپړتیا سره مربوطه موضوع تر خبرو لاندې وي، د شوری د اجلاس موده د هغې تر تصویب مخکې پای ته نشي رسېدلای.

در صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تمامیت ارضی و استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شوری قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

سلمه ماده

ماده صدم

که چېرې د پوې جرگې مصوبه د بلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړو لپاره د دواړو جرگو د غړيو له خوا په برابر شمیر گډه هیئت ټاکل کېږي.

هرگاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود، برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

د هیئت پریکړه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي.

فیصله هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور، نافذ شمرده می شود.

در صورتی که هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. در این حالت ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب کند. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

ماده یکصد و یکم

هیچ عضو شورای ملی به علت رای یا نظریه ای که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

ماده یکصد و دوم

هرگاه عضو شورای ملی به جرمی متهم شود، مامور مسئول از موضوع به مجلسی که

که گاه هیئت ونه کرای شی د نظر اختلاف له منځه یوسی، تصویب رد شوي گڼل کېږي. په دې حالت کې ولسی جرگه کولای شی په خپله ورپسې غونډه کې هغه د خپلو ټولو غړیو له دریو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا تصویب بې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شی، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذ گڼل کېږي.

یو سلو یوومه ماده

د ملي شوری هیڅ غړي د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرگندوي، تر عدلي تعقیب لاندې نه نیول کېږي.

یو سلو دوه یمه ماده

که د ملي شوری غړی په یوه جرم متهم شی، مسئول مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې

متهم عضو آن است اطلاع می دهد و متهم تحت تعقیب عدلی قرار گرفته می تواند.

در مورد جرم مشهود، مامور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

در هر دو حالت، هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند، مامور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند و تصویب آنرا حاصل نماید.

اگر اتهام در هنگام تعطیل شوری صورت بگیرد، اجازه گرفتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

متهم بی غری دی، خبر ورکوی او متهم تر عدلی تعقیب لاندی راتلای شی.

د مشهود جرم په مورد کې، مسئول مامور کولای شی متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلی تعقیب لاندې راولي او وي نیسي.

په دواړو حالاتو کې که عدلی تعقیب د قانون له مخې د توقیف ایجاب وکړي، مسئول مامور مکلف دی چې له موضوع څخه بې له ځنډه نوموړې جرگې ته خبر ورکړي او تصویب یې ترلاسه کړي.

که اتهام د شوری د رخصتی په وخت کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

یوسلو درېیمه ماده

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه د هرې یوې په غونډو کې گډون وکړي.

د ملي شوری هره جرگه کولای شي خپلې غونډې ته د وزیرانو د حاضریدو غوښتنه وکړي.

یوسلو څلورمه ماده

د ملي شوری دواړې جرگې په عین وخت کې، بېل بېل مجلسونه کوي.

د دواړو جرگو گډې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړیدلای شي:

۱- کله چې تقنینیه دوره یا کلنۍ غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي؛

۲- په هغه صورت کې چې جمهور رئیس یې ضروري تشخیص کړي.

د ولسي جرگې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

ماده یکصد و سوم

وزرا می توانند در جلسات هریک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده یکصد و چهارم

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می تواند به طور مشترک دایر شود:

۱- در مواقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می گردد؛

۲- در صورتی که رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد.

رئیس ولسی جرگه، از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

یوسلو پنځمه ماده

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي یې د سري توب پیشنهاد وکړي او جرگه دا پیشنهاد ومني.

هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوری ودانی ته ننوزي.

یوسلو شپږمه ماده

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د رایو د اخیستو په وخت کې د هرې جرگې د غړیو د اکثریت په حضور بشپړېږي او تصمیمونه یې د حاضر و غړیو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړې وي.

یوسلو اوومه ماده

ملي شوری په کال کې دوې عادي غونډې دایروي.

د ملي شوری د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په کال کې نهه

ماده یکصد و پنجم

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حد اقل ده نفر از اعضای شورای ملی، سری بودن آنرا درخواست نمایند و مجلس این درخواست را بپذیرد.

هیچ شخصی نمی تواند عناً به مقر شورای ملی داخل شود.

ماده یکصد و ششم

نصاب هر یک از دو مجلس شورای ملی، هنگام رأی گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

ماده یکصد و هفتم

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند.

مدت کار هر دو اجلاس شورای ملی در هر سال نه ماه می باشد.

مياشتې ده. د اړتيا په وخت کې شوری کولای شي دا موده اوږده کړي.

د رخصتو په ورځو کې د ملي شوری فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

یوسلو اتمه ماده

د ملي شوری د غړي د مړینې، استعفی، عزل او یا د داسې معلولېدو او معیوبېدو په صورت کې چې په دایمي توګه د وظیفې د اجراء څنګه شي، د پاتې تقنینیه دورې لپاره د نوي استازي تعیین د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي.

د ملي شوری د غړيو د حاضرېدو یا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

یوسلو نهمه ماده

د تقنینیه دورې په وروستني یو کال کې د انتخاباتو د قانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوری د کار په فهرست کې نشي نیول کېدلای.

در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند.

جلسات فوق العاده شوری در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

ماده یکصد و هشتم

در حالات وفات، استعفا و عزل عضو شورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که به طور دایم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورای ملی در اصول وظایف داخلی تنظیم می گردد.

ماده یکصد ونهم

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات، در یک سال اخیر دوره تقنینیه در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

فصل ششم

لویه جرگه

لویه جرگه

یوسلو لسمه ماده

ماده یکصد و دهم

لویه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی.

لویه جرگه عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لویه جرگه:

لویه جرگه متشکل است از:

۱- د ملي شوری له غړیو؛

۱- اعضای شورای ملی؛

۲- د ولایتونو او ولسوالیو د جرگو

۲- رؤسای شوراهاى ولايات و

له رئیسانو جوړېږي.

ولسوالی ها.

وزیران، د سترې محکمې رئیس او غړي او لوي څارنوال کولای شي د لويې جرگې په غونډو کې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري گډون وکړي.

وزراً، رئیس و اعضای ستره محکمه و لوی څارنوال می توانند در جلسات لویه جرگه بدون حق رأی اشتراک ورزند.

یوسلو یوولسمه ماده

ماده یکصد و یازدهم

لویه جرگه په لاندینیو حالاتو کې دایرېږي:

لویه جرگه در حالات ذیل دایر می گردد:

۱- د هېواد دخپلواکۍ، ملي

۱- اتخاذ تصمیم در مورد مسایل

حاکمیت، زمکنۍ بشپړتیا او

مربوط به استقلال، حاکمیت ملی،

سترو مصلحتونو پورې د مربوطو

تمامیت ارضی و مصالح علیای

چارو په باب تصمیم نیول؛

کشور؛

۲- ددې اساسي قانون د

۲- تعديل احكام این قانون

حکمونو تعدیل؛

۳- ددې اساسي قانون د (نهه شپيتمې) مادې له مخې د جمهور رئیس محاکمه کول.

یوسلو دولسمه ماده:

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړیو له منځه یو تن د رئیس، یو تن د مرستیال او دوه تنه د منشي او نایب منشي په توگه ټاکي.

یو سلو دیار لسمه ماده

د لویې جرگې نصاب د رایې اخیستو په وخت کې د غړیو په اکثریت سره بشپړېږي.

د لویې جرگې تصمیمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون کې صریحاً ذکر شوي، د ټولو غړیو د رایو په اکثریت، نیول کېږي.

یوسلو څوار لسمه ماده

د لویې جرگې بحثونه علني دي، مگر دا چې د غړیو څلورمه برخه یې د سـرـیـتـوب غوښتنه و

اساسی؛

۳- محاکمه رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.

ماده یکصدو دوازدهم

لویه جرگه در اولین جلسه، از میان اعضا یک نفر را به حیث رئیس و یک نفر را به حیث معاون و دو نفر را به حیث منشي و نایب منشي انتخاب می کند.

ماده یکصد و سیزدهم

نصاب لویه جرگه هنگام رای دهی، با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد.

تصامیم لویه جرگه، جز در مواردی که در این قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت آرای کل اعضا اتخاذ می گردد.

ماده یکصد و چهاردهم

مباحثات لویه جرگه علنی می باشد مگر اینکه یک ربع اعضا سری بودن آنرا در خواست نمایند و لویه

جرگه این درخواست را
بپذیرد.

ماه یکصد و پانزدهم
در هنگام دایر بودن لویه جرگه،
احکام مندرج مواد یکصد و یکم و
یکصد و دوم این قانون اساسی،
در مورد اعضای آن تطبیق
می گردد.

کړي او لویه جرگه دا غوښتنه
ومنې.

یوسلو پنځلسمه ماده
د لویې جرگې د جریان په وخت کې
ددې اساسي قانون (دیوسلو یوومې)
او (یوسلو دویمې) مادې
مندرج احکام د هغې د غړیو
په باب تطبیقېږي.

فصل هفتم

قضاء

ماده یکصد و شانزدهم
قوه قضائیه رکن مستقل دولت
جمهوری اسلامی افغانستان
می باشد.

قوه قضائیه مرکب است
از یک ستره محکمه، محاکم
استیناف و محاکم ابتدائیه
که تشکیلات و صلاحیت آنها
توسط قانون تنظیم می گردد.

ستره محکمه به حیث عالی ترین
ارگان قضایی در رأس

اووم فصل

قضاء

یوسلو شپاړسمه ماده
قضائیه قوه د افغانستان د اسلامي
جمهوري دولت خپلواک
رکن دی.

قضائیه قوه له یوې سترې محکمې، د
استیناف له محکمو او ابتدائیه
محکمو څخه جوړه ده چې
تشکیلات او واکونه یې
د قانون له لپارې تنظیمېږي.

ستره محکمه د ستر قضایی اورگان
په توگه د افغانستان د اسلامي

جمهوریت د قضائیه قوې په سر کې ځای لري.

قوة قضائیه جمهوری اسلامی افغانستان قرار دارد.

یوسلو اوه لسمه ماده

ماده یکصد و هفدهم

ستره محکمه نهه تنه غړي لري چې د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تایید او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) مادې د وروستۍ فقرې او د (یوسلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعایت، په پیل کې په دې ترتیب ټاکل کېږي:

ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف رئیس جمهور با تائید ولسی جرگه و با رعایت احکام مندرج فقره آخر ماده پنجاهم و ماده یکصد و هجدهم این قانون اساسی در آغاز به ترتیب ذیل تعیین می گردند:

درې تنه د څلور کلونو لپاره، درې تنه د اوو کلونو لپاره او درې تنه د لسو کلونو لپاره .

سه نفر برای مدت چهار سال، سه نفر برای مدت هفت سال و سه نفر برای مدت ده سال.

وروستۍ ټاکنې د لسو کلونو لپاره دي.

تعیینات بعدی برای مدت ده سال می باشد.

د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري.

تعیین اعضا برای بار دوم جواز ندارد.

جمهور رئیس د سترې محکمې یو غړی د سترې محکمې د رئیس په توګه ټاکي.

رئیس جمهور یکی از اعضا را به حیث رئیس ستره محکمه تعیین می کند.

د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (یوسلو اوه ویشتمې) مادې

اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده یکصد و بیست

و هفتم این قانون اساسی، تا ختم دوره خدمت از وظایف شان عزل نمی شوند.

ماده یکصد و هجدهم

عضو ستره محکمه واجد شرایط ذیل می باشد:

۱- سن رئیس و اعضا در حین تعیین از چهل سال کمتر نباشد؛

۲- تبعه افغانستان باشد؛

۳- در علوم حقوقی و یا فقهی تحصیلات عالی و در نظام قضایی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد؛

۴- دارای حسن سیرت و شهرت نیک باشد؛

۵- از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۶- در حال تصدی وظیفه در هیچ حزب سیاسی عضویت

کپی له راغلی حالت پرته، د خدمت د دورې تر پایه له خپلو وظیفو څخه نه عزلېږي.

یوسلو اتلسمه ماده

د سترې محکمې غړی باید لاندیني شرایط ولري:

۱- د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړیو عمر تر څلوېښتو کلو لږ نه وي؛

۲- د افغانستان تبعه وي؛

۳- په حقوقي یا فقهی علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضایي نظام کې تخصص او کافی تجربه ولري؛

۴- د ښه سیرت او نیک شهرت لرونکی وي؛

۵- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومی محکوم شوي نه وي؛

۶- د وظیفې د تصدی په وخت کې په هیڅ سیاسي گوند کې غړیتوب

ونه لري.

يوسلو نولسمه ماده

دسترې محکمې غړي د وظيفي تر پيل مخکې، د جمهور رئيس په وړاندې دا لوړه کوي :

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوي خداي (ج) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين له احکامو، په دې اساسي قانون او نورو قوانينو کې له راغلو نصوصو سره سم حق او عدالت تأمين او د قضاء وظيفه په بشپړ امانت، صداقت او بې طرفۍ اجراء کړم."

يوسلو شلمه ماده

د قضائيه قوی په صلاحيت کې په ټولو هغو دعوو غور شامل دی، چې د دولت په شمول د حقيقي يا حکمي اشخاصو له خوا د مدعي يا مدعي عليه په حيث د قانون له حکمونو سره سم د محکمې په وړاندې اقامه شي.

نداشته باشد.

ماده یکصد و نهم

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال وظيفه، حلف آتی را در حضور رئيس جمهور به جا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

"به نام خداوند بزرگ (ج) سوگند ياد می کنم که حق و عدالت را بر طبق احکام دين مقدس اسلام، نصوص اين قانون اساسی و ساير قوانين افغانستان تأمين نموده، وظيفه قضاء را با کمال امانت، صداقت و بې طرفی اجراً نمايم."

ماده یکصد و بيستم

صلاحيت قوه قضائيه شامل رسيدگی به تمام دعاوی است که از طرف اشخاص حقيقي يا حکمی، به شمول دولت، به حيث مدعی يا مدعی عليه در پيشگاه محکمه مطابق به احکام قانون اقامه شود.

یوسلو یو ویشتمه ماده

له اساسی قانون سره د قوانینو،
تقنینی فرمانونو، بین الدول معاهدو او
بین المللی میثاقونو د مطابقت څپړل،
د حکومت یا محاکمو په غوښتنه او
د هغو تفسیر د قانون له حکمونو
سره سم د سترې محکمې
صلاحیت دی.

یوسلو دوه ویشتمه ماده

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال
کې، کومه قضیه یا ساحه په څه ډول
چې په دې فصل کې تحدید شوې د
قضائیه قوې له صلاحیت څخه و
باسي او بل مقام ته یې وسپاري.
دا حکم د هغو خاصو محکمو چې
ددې اساسی قانون په (نهه شپيتمې،
اته او یایمې او یوسلو اووه ویشتمې)
مادو کې راغلې او په مربوطو قضیو
کې د نظامي محکمو د تشکیل
مانع نه ګرځي .

د دې ډول محکمو تشکیل او
صلاحیت د قانون له لیکارې

ماده یکصد و بیست و یکم

بررسی مطابقت قوانین، فرامین
تقنینی، معاهدات بین الدول و میثاق
های بین المللی با قانون اساسی و
تفسیر آنها بر اساس تقاضای
حکومت و یا محاکم، مطابق به
احکام قانون از صلاحیت
ستره محکمه می باشد.

ماده یکصد و بیست و دوم

هیچ قانون نمی تواند در هیچ
حالت، قضیه یا ساحه یی را از دایره
صلاحیت قوه قضائیه به نحوی که
در این فصل تحدید شده، خارج
بسازد و به مقام دیگر تفویض کند.
این حکم مانع تشکیل محاکم خاص
مندرج مواد شصت و نهم،
هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و
هفتم این قانون اساسی و محاکم
عسکری در قضایای مربوط
به آن نمی گردد.

تشکیل و صلاحیت این
نوع محاکم توسط قانون

تنظیمېږي.

یوسلو در ویشتمه ماده

ددې اساسي قانون د حکمونو په رعایت، د محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجرااتو پورې مربوط قواعد او په قاضیانو پوری مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

یوسلو څلیر یشتهمه ماده

د قضائیه قوې د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کارکوونکیو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې دسترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده

د قضائیه قوې بودجه د حکومت په مشوره دسترې محکمې له خوا ترتیبېږي او د دولت د بودجې د یوې برخې په توگه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي.

تنظیم می گردد.

ماده یکصد و بیست و سوم

با رعایت احکام این قانون اساسی، قواعد مربوط به تشکیل، صلاحیت و اجراات محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و بیست و چهارم

در مورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

ماده یکصد و بیست و پنجم

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده، به حیث جزء بودجه دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود.

تطبيق بودجه قوه قضائيه از صلاحيت ستره محكمه مي باشد.

ماده يكصد و بيست و ششم
اعضای ستره محكمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقيه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفيد می شوند مشروط بر اینکه به مشاغل دولتی و سیاسی اشتغال نوزند.

ماده يكصد و بيست و هفتم
هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرگه، محاکمه رئیس یا عضو ستره محكمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نمایند و ولسی جرگه این تقاضا را با اکثریت دو ثلث کل اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محكمه خاص محول می گردد.

تشکیل محكمه و طرزالعمل

د قضائيه قوې د بودجې تطبيق د سترې محكمې صلاحيت دی.

یوسلو شپږ ویستمه ماده
د سترې محكمې غړي، د خدمت د دورې تر پای ته رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په موده کې د خدمت د دورې له مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي او سیاسي چارو بوخت نشي.

یو سلو اووه ویستمه ماده
که چېرې د ولسي جرگې تر درېیمې برخې زیات غړي، د سترې محكمې د رئیس یا غړيو محاکمه، د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب د اتهام پر اساس وغواړي او ولسي جرگه دا غوښتنه د ټولو غړيو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له وظیفې څخه عزل او موضوع خاصې محكمې ته سپارل کېږي.

د محكمې تشکیل او د محاکمې

طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

محاكمه، توسط قانون تنظيم می گردد.

یو سلو اته ویستمه ماده

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول دایرېږي او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې ګاون وکړي. محکمه کولای شي، په داسې حالاتو کې چې په قانون کې څرګند شوي یا د محاکمې سري توب ضروري وګڼل شي، سري غونډې دایرې کړي خو د حکم اعلان باید علني وي.

ماده یکصد و بیست و هشتم در محاکم افغانستان، محاکمه به صورت علني دایر می گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سري بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سري دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علني باشد.

یو سلو نهه ویستمه ماده

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فیصله کې ذکر کړي.

ماده یکصد و بیست و نهم محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند.

د محکمو د ټولو قطعي فیصلو عملي کول واجب دي خو د شخص د مرګ د حکم په حالت کې د جمهور رئیس منظوري شرط ده.

تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مګر در حالت حکم به مرګ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

یوسلو دېرشمه ماده

محکمې ترغور لاندې قضایاوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

که د غور لاندې قضایاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهي د احکامو له مخې او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون ټاکلي، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره بڼه توگه تأمین کړي.

یوسلو یو دېرشمه ماده

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه دقانون له احکامو سره سم تطبیقوي.

په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمې قضیه د دې مذهب له

ماده یکصد و سی ام

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هرگاه برای قضیه یی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین حکمی موجود نباشد محاکم به پیروی از احکام فقه حنفي و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

ماده یکصد و سی و یکم

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد، محاکم قضیه را مطابق به احکام

حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

این مذهب حل و فصل می نمایند.

یوسلو دوه دېرشمه ماده

ماده یکصد و سی و دوم

قاضیان دسترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری- تاکل کېږي.

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع مواخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

تقرر، تبدل، ترفیع، مؤاخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه د اجرایی او قضایی چارو د نښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د تأمین لپاره، د قضائیه قوې، عمومي اداري آمریت تأسیسوي .

ستره محکمه به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات لازم، آمریت عمومی اداری قوه قضائیه را تأسیس می نماید.

یوسلو دري دېرشمه ماده

ماده یکصد و سی و سوم

که قاضي د جنایت په ارتکاب متهم شي، ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضي پر حالت غور کوي، که ستره محکمه دده د دفاع تر اوریدو وروسته اتهام وارد وېږي، جمهور رئیس ته یې

هرگاه قاضي به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضي رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به

رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضی متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

ماده یکصد و سی چهارم

کشف جرایم، توسط پولیس و تحقیق جرایم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف خائنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

خائنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراءات خود مستقل می باشد.

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت خائنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

کشف و تحقیق جرایم و وظیفوی منسوبین قوای مسلح، پولیس و مؤظفین امنیت ملی، توسط قانون خاص تنظیم می گردد.

د عزل پیشنهاد کوی د جمهور رئیس له منظوری وروسته متهم قاضی له وظیفی څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکول کیږي.

یوسلو څلور دېرشمه ماده

دجرمونو کشف دپولیس په وسیله او دجرمونو تحقیق او په محکمه کې پر متهم باندې د دعوا اقامه دخائنوالی له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي.

خائنوالی د اجرائیه قوې برخه ده او په خپلو اجراءاتو کې استقلال لري.

دخائنوالی تشکیل، صلاحیت او د اجراءاتو څرنگوالی دقانون له لپارې تنظیمېږي.

د وسله والو ځواکونو، پولیسو او دملی امنیت کارکوونکیو د وظیفوی جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له لپارې تنظیمېږي.

یوسلو پنځه دېرشمه ماده

که د دعوي لوری په هغه ژبه چې محاکمه پرې کېږي ونه پوهېږي، د قضیې پر موادو او اسنادو د اطلاع او په محکمه کې په خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د ترجمان په وسیله ورته تامینېږي.

ماده یکصد و سی و پنجم

اگر طرف دعوا، زبانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد، نداند، حق اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت در محکمه به زبان مادری، توسط ترجمان برایش تأمین می گردد.

اتم فصل

اداره

یوسلو شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د مرکزی ادارې او محلي ادارو د واحدونو پر اساس له قانون سره سم تنظیمېږي.

مرکزي اداره پرځینو اداري واحدونو ویشل کېږي چې د هرې یوې په سر کې یو وزیر وي.

دمحلي اداري واحد ولایت دی. د ولایتونو او مربوطه ادارو شمیر، ساحه، برخي او تشکیلات د نفوسو

فصل هشتم

اداره

ماده یکصدوسی و ششم

اداره جمهوری اسلامی افغانستان براساس واحدهای اداره مرکزی و ادارات محلی، طبق قانون، تنظیم می گردد.

اداره مرکزی به یک عده واحدهای اداری منقسم می گردد که در راس هر کدام یک نفر وزیر قرار دارد.

واحد اداره محلی، ولایت است. تعداد، ساحه، اجزا و تشکیلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس

تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و سی و هفتم

حکومت با حفظ اصل مرکزیت به منظور تسریع و بهبود امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سهم گیری هر چه بیشتر مردم در انکشاف حیات ملی، صلاحیت های لازم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلی تفویض می نماید.

ماده یکصد و سی و هشتم

در هر ولایت یک شورای ولایتی تشکیل می شود.

اعضای شورای ولایتی، طبق قانون، به تناسب نفوس، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین ولایت برای مدت چهارسال انتخاب می گردند.

شورای ولایتی یک نفر از اعضای خود را به حیث رئیس انتخاب می نماید.

دشمیر، ټولنيزې او اقتصادي وضعې او جغرافيايي موقعیت پر اساس دقانون له ليارې تنظيمېږي.

یوسلو اوه دېرشمه ماده

حکومت د مرکزیت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو دگړندي کولو او ښه والي او د ملي ژوند په پرمختگ کې د خلکو د لایزاتې ونډې اخیستو په منظور، لازم صلاحیتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

یوسلو اته دېرشمه ماده

په هر ولایت کې یوه ولایتی جرگه جوړېږي.

د ولایتی جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومی، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د ولایت د اوسېدونکو له خوا د څلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

ولایتی جرگه له خپلو غړيو څخه یو تن د رئیس په توگه ټاکي.

یوسلو نهه دېرشمه ماده

ولایتي جرگه د دولت د پرمختیایي هدفونو په تأمین او د ولایت د چارو په بڼه کولو کې لکه څنگه چې په قوانینو کې څرگنده شوې، برخه اخلي او په ولایت پورې د مربوطو چارو په باب مشوره ورکوي .

ولایتي جرگه خپلې وظیفې د محلي ادارې په مرسته سرته رسوي.

یوسلو څلو بڼنتمه ماده

د محلي اداري د چارو د سمون او په هغې کې د خلکو د فعالیتي ونډې اخیستو د تأمین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د قانون له حکمونو سره سم جرگې جوړېږي.

ددې جرگو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د سیمې د اوسېدونکو له خوا د دريو کلونو لپاره ټاکل کېږي.

په محلي جرگو کې د کوچیانو

ماده یکصد و سی ونهم

شورای ولایتي در تأمین اهداف انکشافی دولت و بهبود امور ولایت به نحوی که در قوانین تصریح می گردد سهم گرفته و در مسایل مربوط به ولایت مشوره می دهد.

شورای ولایتي وظایف خود را با همکاری اداره محلی اجرا می نماید.

ماده یکصد و چهلم

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک فعال مردم در اداره محلی، در ولسوالی ها و قریه ها، مطابق به احکام قانون، شوراها تشکیل می گردند.

اعضای این شوراها از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین محل برای مدت سه سال انتخاب می شوند.

سهم گیری کوچیان در

شوراهاى محلى مطابق
به احكام قانون تنظيم مى گردد.

ماده يكصد و چهل و يكم

برای اداره امور شهری، شاروالی
تشکیل می شود.

شاروال و اعضای مجالس شاروالی،
از طریق انتخابات آزاد، عمومی،
سری و مستقیم انتخاب می شوند.

امور مربوط به شاروالی ها توسط
قانون تنظيم می گردند.

ماده يكصد و چهل و دوم

دولت به مقصد تعمیل احكام و
تأمین ارزشهای مندرج این قانون
اساسی، ادارات لازم را تشکیل
می نماید.

فصل نهم

حالت اضطرار

ماده يكصد و چهل و سوم

هرگاه به علت جنگ، خطر جنگ،
اغتشاش وخيم، آفات طبیعی و یا
حالت مماثل، حفظ استقلال و
حيات ملی از مجرایى که در قانون

گهون د قانون له حکمونو
سره سم تنظيمېږي.

يوسلو يو څلورېننتمه ماده

د ښاري چارو د اداري لپاره
ښاروالي تشکيلېږي.

ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د
آزادو، عمومي، پټو او مستقيمو
انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

په ښارواليو پورې مربوطې چارې د
قانون له ليارې تنظيمېږي.

يوسلو دوه څلورېننتمه ماده

دولت ددې اساسي قانون د حکمونو
د تعمیل او د مندرجو ارزښتونو د
تأمین لپاره لازمي اداري
جوړوي.

نهم فصل

اضطراري حالت

يوسلو دري څلورېننتمه ماده

که د جگړې، د جگړې دخطر،
وخيم اغتشاش او طبيعي آفاتو او يا
ورته حالت له امله د خپلواکۍ او
ملي ژوند ساتنه په هغه طريقه چې په

اساسی قانون کې ټاکل شوې،
ناشونې وگرځي د جمهور رئیس له
خوا د ملي شوری په تائید د هېواد
په ټولو او یا ځینې برخو کې
اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو میاشتو
زیات دوام ومومي، د اوږدولو لپاره
یې د ملي شوری موافقه شرط ده.

یوسلو څلور څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور
رئیس کولای شي د ملي شوری او د
سترې محکمې له رئیسانو سره په
مشوره، د ملي شوری ځینې
صلاحیتونه حکومت ته انتقال کړي.

یوسلو پنځه څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور
رئیس کولای شي چې د ملي شوری
او سترې محکمې د رئیسانو تر
تأیید وروسته د اساسی قانون
لاندینی حکمونه وځنډوي او
یا قیود پرې ولگوي:

۱- د اوه ویشتې مادې دویمه

اساسی تعیین شده، ناممکن گردد،
حالت اضطرار از طرف رئیس
جمهور با تائید شورای ملی
در تمام یا بعضی از ساحات
کشور اعلان می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از دو ماه
دوام نماید، برای تمدید آن،
موافقت شورای ملی شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم

در حالت اضطرار رئیس جمهور
می تواند به مشوره رؤسای
شورای ملی و ستره محکمه،
بعضی از صلاحیت های شورای ملی
را به حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و چهل و پنجم

در حالت اضطرار، رئیس جمهور
می تواند بعد از تأیید روسای
شورای ملی و ستره محکمه،
تنفیذ احکام ذیل را معطل
بسازد و یا بر آن ها قیودی
وضع نماید:

۱- فقره دوم ماده بیست

فقیره؛

وهفتم؛

۲- شپږ دېرشمه ماده؛

۲- ماده سی و ششم؛

۳- داوه دېرشمې مادې دویمه فقره؛

۳- فقره دوم ماده سی و هفتم؛

۴- داته دېرشمې مادې دویمه فقره.

۴- فقره دوم ماده سی و هشتم.

یوسلو شپږ څلویښتمه ماده

ماده یکصد و چهل و ششم

داضطرار په حالت کې اساسي قانون

در حالت اضطرار، قانون اساسی

نه تعدیلېږي.

تعدیل نمی شود.

یوسلو اوه څلویښتمه ماده

ماده یکصد و چهل و هفتم

که چېرې دجمهوري ریاست دوره او

هرگاه دوره ریاست جمهوری و یا

یا د ملي شوری تقنیني دوره د

دوره تقنینیه شورای ملی در حالت

اضطرار په حالت کې پای ته

اضطرار ختم شود، اجرای انتخابات

ورسېږي، د نویو انتخاباتو تر سره

جدید ملتوی گذاشته شده، مدت

کیدل ځنلېږي او د جمهور رئیس او

خدمت رئیس جمهور و اعضای

ملي شوری د غړیو د خدمت موده

شورای ملی تا چهار ماه تمدید

تر څلورو میاشتو پورې تمدیدېږي.

می شود.

که اضطراري حالت تر څلورو

هرگاه حالت اضطرار بیش

میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه د

از چهار ماه دوام نماید

جمهور رئیس له خوا

لویه جرگه از طرف رئیس جمهور

راغوبتله کېږي.

دعوت می شود.

د اضطراري حالت تر پای

بعد از ختم حالت اضطرار،

ته رسېدو وروسته، د

در خلال مدت دو ماه،

دوومیاشتو دننه انتخابات کېږي.

انتخابات برگزار می گردد.

یوسلو اته څلوېښتمه ماده

د اضطراري حالت په پای ته رسېدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د (یوسلو څلور څلوېښتمې او یوسلو پنځه څلوېښتمې) مادې له مخې شوي، بهې له ځنډه له اعتباره لویږي.

ماده یکصد و چهل و هشتم

در ختم حالت اضطرار، اقداماتی که بر اساس مواد یکصد و چهل و چهارم و یکصد و چهل و پنجم این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط می گردند.

لسم فصل

تعديل

یوسلو نهه څلوېښتمه ماده

د اسلام د سپېڅلي دين له حکمونو څخه د پیروي اصل او اسلامي جمهوري نظام نه تعدیلېږي.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعديل يوازي د هغوی د حقوقو د ښېگڼې په منظور جواز لری.

ددې اساسي قانون د نورو موادو تعديل د زمان د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د اوه شپيتمې او یوسلو شپږ څلوېښتمې

فصل دهم

تعديل

ماده یکصد و چهل و نهم

اصل پیروی از احکام دین مقدس اسلام و نظام جمهوری اسلامی تعديل نمی شوند.

تعديل حقوق اساسی اتباع صرف به منظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

تعديل ديگر محتويات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضيات عصر، با رعایت احکام مندرج مواد شصت و هفتم و

یکصد و چهل و ششم این قانون اساسی، با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت اعضای شورای ملی صورت می گیرد.

ماده یکصد و پنجاهم

به منظور اجرای پیشنهاد تعدیل، هیئتی از بین اعضای حکومت، شورای ملی و ستره محکمه به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده، طرح تعدیل را تهیه می کند.

برای تصویب تعدیل، لویه جرگه بر اساس فرمان رئیس جمهور و مطابق به احکام فصل لویه جرگه دایر می گردد.

هرگاه لویه جرگه با اکثریت دو ثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

ماده د احکامو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي شوری د اکثریت په پیشنهاد کېږي.

یوسلو پنخوسمه ماده

د تعدیل د پیشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت، ملي شوری او سترې محکمې د غړیو له منځه، یو هیئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

د تعدیل د تصویب لپاره د جمهور رئیس په فرمان او د لویې جرگې د فصل له حکمونو سره سم لویه جرگه دایرېږي.

که لویه جرگه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت د تعدیل طرح تصویب کړي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

یوولسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو یو پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران او دسترې محکمې رئیس او غړي، لوی څارنوال، د مرکزي بانک او ملي امنیت رئیسان، والیان او بناروالان د خپلي وظیفې په وخت کې نشي کولای له دولت سره هېڅ ډول انتفاعي معامله تر سره کړي.

یوسلو دوه پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران، د ملي شوری او سترې محکمې رئیسان او غړي، لوی څارنوال او قاضیان نشي کولای د وظیفې د تصدی په موده کې نور مشاغل ولري.

یوسلو دري پنخوسمه ماده

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو

فصل یازدهم

احکام متفرقه

ماده یکصد و پنجاه و یکم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه، لوی څارنوال، روسای بانک مرکزی و امنیت ملی، والیان و شاروال ها در مدت تصدی وظیفه نمی توانند هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام دهند.

ماده یکصد و پنجاه دوم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، لوی څارنوال و قضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

ماده یکصد و پنجاه سوم

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان

قوای مسلح و پولیس و منسویین امنیت ملی، در مدت تصدی وظیفه نمی توانند در احزاب سیاسی عضویت داشته باشند.

ماده یکصد و پنجاه و چهارم

دارایی رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، اعضای ستره محکمه و لوی خانونوال قبل و بعد از دوره خدمت، توسط ارگانی که در قانون تعیین می گردد، ثبت، رسیدگی و نشر می شود.

ماده یکصد و پنجاه و پنجم

برای معاونین رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، قضات و لوی خانونوال مطابق به احکام قانون معاش مناسب تعیین می گردد.

ماده یکصد و پنجاه و ششم

کمیسیون مستقل انتخابات برای اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات و مراجعه به آرای عمومی مردم در

خواکونو او پولیسو منصبداران او د ملي امنیت کارکوونکی نشی کولی د وظیفې دتصدی په موده کې په سیاسي گوندونو کې غړیتوب ولري.

یوسلو څلور پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس دمرستیالانو، وزیرانو او سترې محکمې د غړو او لوی خانونوال شتمني، د خدمت تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه ارگان په وسیله چې قانون یې ټاکې ثبت، خپرل کېږي او خپرېږي.

یوسلو پنځه پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس مرستیالانو، وزیرانو، د ملي شوری رئیسانو او غړیو، د سترې محکمې غړیو او لوی خانونوال ته د قانون له حکمونو سره سم، مناسب معاش ټاکل کېږي.

یوسلو شپږ پنځوسمه ماده

د هر ډول انتخاباتو د څارنې او ادارې او په هېواد کې د خلکو عمومي رایو ته د مراجعې لپاره د

انتخاباتو مستقل کمپسیون د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي. یوسلو اوه پنځوسمه ماده د اساسي قانون پر تطبيق د څارنې خپلواک کمپسیون د قانون له حکم سره سم تشکیلېږي. ددې کمپسیون غړي د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تائید تعینېږي.

کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد. ماده یکصد و پنجاه و هفتم کمپسیون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد. اعضای این کمیسیون از طرف رئیس جمهور به تائید ولسي جرگه تعیین می گردند.

دولسم فصل

انتقالي حکمونه

یوسلو اته پنځوسمه ماده د ملت د بابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ هجري شمسي کال د اضطراري لويې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعليحضرت محمد ظاهر شاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون د حکمونو له رعایت سره سم د ژوند تر پایه د

فصل دوازدهم

احکام انتقالي

ماده یکصد و پنجاه و هشتم لقب بابای ملت و امتیازاتی که توسط لويه جرگه اضطراری سال یکهزار و سه صد و هشتاد و یک هجری شمسی به اعليحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه سابق افغانستان، اعطا شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام الحیات برای ایشان

دوی لپاره محفوظ دي.

محفوظ می باشد.

یوسلو نهه پنخوسمه ماده

ماده یکصد و پنجاه و نهم

د دغه اساسي قانون له نافذیدو څخه

مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی

د ملی شوری د افتتاح تر نیتې پورې

تا تاریخ افتتاح شورای ملی، دوره

موده د انتقال دوره گڼل کېږی.

انتقال شمرده می شود.

د افغانستان انتقالي اسلامي دولت د

دولت انتقالی اسلامی افغانستان،

انتقال په دوره کې لاندینی وظیفې

در دوره انتقال، وظایف ذیل

سرتنه رسوي:

را انجام می دهد:

۱- د شپږو میاشتو دننه جمهوري

۱- اصدار فرامین تقنینی مربوط به

ریاست، ملي شوری او محلی جرگو

انتخابات ریاست جمهوری،

د انتخاباتو په اړه د تقنینی

شورای ملی و شوراهاى محلی

فرمانونو صادرول؛

در مدت شش ماه؛

۲- له یوه کال څخه په کمه موده

۲- اصدار فرامین در مورد

کې د محکمو د صلاحیتونو او

تشکیلات و صلاحیت محاکم و

تشکیلاتو او د اساسی تشکیلاتو

آغاز کار روی قانون تشکیلات

پر قانون باندې د کار د پیل

اساسی در خلال مدت

په اړه د فرمانونو صادرول؛

کمتر از یک سال؛

۳- د انتخاباتو د خپلواک کمپسیون

۳- تشکیل کمیسیون مستقل

جوړول؛

انتخابات؛

۴- د اجرائی او قضایی چارو د

۴- انجام اصلاحات لازم

غوره تنظیم په منظور د لازمو

به منظور تنظیم بهتر امور

اصلاحاتو سرتنه رسول؛

اجرائی و قضایی؛

- ۵- د دې اساسي قانون د حکمونو د تطبیق په برخه کې د زمينې د برابولو لپاره لازم تدبیرونه نیول.
- یوسلو شپيتمه ماده
- لومړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته د دغه اساسي قانون له حکمونو سره سم په کار پیل کوي.
- هر اړخیزې هڅې کېږي چې د جمهور رئیس او ملي شورا انتخابات په یوه وخت کې تر سره شي.
- د ملي شوری واکونه د هغې د تاسیس تر مودې پورې پدې اساسي قانون کې حکومت ته سپارل کېږي او مؤقته ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.
- یوسلو یوشپيتمه ماده
- ملي شوری له تاسیس سره سم خپل واکونه او وظایف ددې اساسي قانون د حکمونو مطابق
- ۵- اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمينه برای تطبیق احکام این قانون اساسی.
- ماده یکصد و شصتم
- اولین رئیس جمهور منتخب، سی روز بعد از اعلام نتایج انتخابات، مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.
- کوشش همه جانبه صورت می گیرد تا اولین انتخابات رئیس جمهور و شورای ملی با هم در یک وقت صورت بگیرد.
- صلاحیت های شورای ملی مندرج در این قانون اساسی تا زمان تاسیس این شوری به حکومت تفویض می شود و ستره محکمه مؤقت به فرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.
- ماده یکصد و شصت و یکم
- شورای ملی، وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تاسیس، مطابق به احکام این قانون اساسی،

عملي کوي.

اعمال می کند.

د ملي شوری له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی، در خلال مدت سی روز، حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردند.

د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت رئیس تر هغه وخته پورې وظیفه سرته رسوي چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل نه وي کړی.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانی که رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ددې اساسي قانون د یوسلو نهه پنځوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرائي او قضايي ارگانونه د حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي.

ارگانهای اجرایی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصد و پنجاه و نهم این قانون اساسی، الی تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه می دهند.

هغه تقنیني فرمانونه چې دمؤقتې دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملي شوری لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي.

فرامین تقنینی که از آغاز دوره مؤقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردند.

دا فرامین ترهغه وخته پورې چې د ملي شوری له خوا لغوه شوي نه وی

این فرامین تا زمانی که از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشند

نافذ کښل کېږي.

نافذ می باشند.

یوسلو دوه شپيتمه ماده

ماده یکصد و شصت و دوم

دا اساسي قانون د لويې جرگې له
تصویب څخه وروسته نافذ او د
افغانستان د انتقالي اسلامي دولت د
رئيس له خوا توشیح او اعلامېږي.

این قانون اساسی از تاریخ
تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف
رئيس دولت انتقالي اسلامي
افغانستان توشیح و اعلام می گردد.
با انفاذ این قانون اساسی، قوانین و
فرامین تقنینی مغایر احکام آن ملغی
می باشد.

په نافذېدو سره یې ددې اساسي قانون
له حکمونو مغایر قوانین او تقنیني
فرمانونه لغوه کېږي.